

DIMENSIUNEA ASCETICĂ A VIETII DUHOVNICEȘTI ÎN GÂNDIREA SF. VASILE CEL MARE

PR. ASIST. UNIV. DR. NICOLAE RĂZVAN STAN
FACULTATEA DE TEOLOGIE – UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA

Rezumat:

În acest studiu este analizată și prezentată viziunea ascetică a Sf. Vasile cel Mare. Astfel, după ce subliniază că pentru Sf. Vasile asceza s-a contopit cu viața sa, autorul ia în dezbatere o serie de elemente de Spiritualitate Ortodoxă pe care viața ascetică le presupune. Fiind percepută de Sf. Vasile ca o formă de manifestare a iubirii credinciosului față de Dumnezeu, asceza se realizează printr-un sinergism permanent între nevoitor și Hristos. Scopul ascezei este mântuirea, și din această cauză lupta duhovnicească trebuie începută imediat și menținută permanent în viața credinciosului. În acest sens, Sf. Vasile vorbește despre starea de asceză și despre implicarea totală a omului, în integritatea elementelor sale psiho-somatice, în procesul nevoințelor duhovnicești.

Cuvinte cheie: *asceză, luptă duhovnicească, sinergism, virtute, comuniune, îndumnezeire*

1. Introducere

Asceza reprezintă o caracteristică esențială a Spiritualității Ortodoxe și se referă la întreaga luptă și nevoință duhovnicească de schimbare radicală și de transfigurare totală a credinciosului în vederea urmării lui Hristos pe calea virtuților. Ea se prezintă ca modul unic de viață care are drept scop consacrarea întregii existențe a credinciosului înaintea lui Hristos.¹

Pentru Sf. Vasile cel Mare asceza s-a contopit cu viața lui. Mai înainte de a vorbi și a scrie despre principiile ascetice ale vieții duhovnicești, el le-a trăit și le-a experimentat pe acestea cu întreaga sa ființă. Biografia Sf. Vasile ne arată că încă din anii copilăriei el a fost povățuit, prin grija părinților – Vasile și Emilia –, dar mai ales prin îndrumarea duhovnicească a bunicii sale Macrina, pe calea studiului, a nevoinței și cea a virtuții.² Aceleași preocupări au fost prioritare pentru Sf. Vasile și în anii adolescenței. Observăm că în timpul studiilor la Atena, împreună cu prietenul său Sf. Grigorie Teologul, se consacră doar celor două drumuri: cel al bisericii și cel al școlii, evitând prietenii cu acei colegi libertini și căutând doar discuțiile și studiile care duceau la deprinderea virtuții.³

Încă de pe vremea când era la Atena, Sf. Vasile hotărăște să-l viziteze pe Eustatie al Sevastiei, care la acea vreme era considerat „expresia duhului ascetic”⁴ și un adevărat dascăl al nevoinței pentru a învăța de la acesta arta deprinderii virtuților.

Tot dorința de a cunoaște și de a aprofunda învățătura creștină și de a deprinde modul vieții consacrate lui Dumnezeu îl fac pe Sf. Vasile să întreprindă o serie de călătorii în Alexandria, Palestina, Cele-siria și în Mesopotamia.⁵ Aici întâlnește o serie de eremiți și nevoitori cu care discută și care-l impresionează atât de mult încât el decide să se dedice în întregime vieții ascetice: „Asceza îl cucerise cu desăvârșire. Locul pe care altădată îl ocupa în sufletul lui retorul era de-acum ocupat de ascet, de pustnic, de nevoitor. Înăuntrul lui, filosoful era definitiv doborât! Și se ridica, încet dar sigur, ascetul. Cât îi îngăduiau picioarele și cât îi îndura trupul, umbla prin pustie, călăuză fiindu-i faima pustnicilor”⁶.

Contactul cu monahii eustațieni⁷ îl fac pe Sf. Vasile să regândească și să conceapă pe baza Sfintei Scripturi și a practicii ascetice existente un sistem ascetic de care să se folosească atât monahii, cât și credincioșii. Astfel, odată cu anii 358-359 încep să apară primele opere ascetice ale Sf. Vasile în care este

¹ ALICE-MARY TALBOT, „Ascetism”, in *The Oxford Dictionary of Byzantium*, volume 1, editors: Alexander P. Kazhdan, Alice-Mary Talbot, Anthony Cutler, Timothy E. Gregory, Nancy P. Ševčenko, Oxford University Press, New York/Oxford, 1991, pp. 203-204; ION BRIA, „Asceză”, in ION BRIA, *Dicționar de Teologie Ortodoxă, A-Z*, ediția a II-a revizuită și completată, Ed. IBMBOR, București, 1994, pp. 37-39.

² STELIANOS PAPADOPOULOS, *Viața Sfântului Vasile cel Mare*, trad. Diac. Cornel Coman, Ed. Bizantină, București, 2003, p. 19.

³ BARRY BALDWIN, ALEXANDER KAZHDAN, NANCY PATTERSON ŠEVČENKO, „Basil The Great”, in *The Oxford Dictionary of Byzantium*, volume 1, pp. 269-270; IOAN G. COMAN, „Personalitatea Sfântului Vasile cel Mare (profil istoric și spiritual)”, în vol. *Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 1600 de ani de la săvârșirea sa*, Ed. IBMBOR, București, 1980, p. 27.

⁴ STELIANOS PAPADOPOULOS, *Viața Sfântului Vasile cel Mare*, p. 45.

⁵ SF. VASILE CEL MARE, *Epistola 223, Către Eustatiu, episcop de Sebasta*, II, în *Scrieri*, partea a treia, PSB 12, trad. Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu și Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, Ed. IBMBOR, București, 1988, pp. 457-458.

⁶ STELIANOS PAPADOPOULOS, *Viața Sfântului Vasile cel Mare*, p. 66.

⁷ Aceștia practicau o formă radicală de asceză, manifestând ostilitate și dispreț față de credincioșii și preoții căsătoriți, față de martiri și sfințele moaște și față de rânduielile și posturile stabilite de Biserică. Acest tip de asceză a fost condamnat de Sinodul care a avut loc în jurul anului 340 la Gangra Paflagoniei.

scoasă în evidență dimensiunea ascetică a Sfintei Scripturi. După cum vom vedea în cele ce urmează, Sfânta Scriptură constituie pentru Sf. Vasile fundamentul întregii vieți ascetice și norma de deprindere a virtuții. În acest sens el utilizează foarte mult Sfânta Scriptură⁸ în formularea ideilor sale duhovnicești. Acest fapt îl ajută să realizeze un sistem ascetic autentic în care spiritul practic al vieții duhovnicești este prezentat ca expresia clară a învățaturii scripturistice.

2. Definirea ascezei și condițiile esențiale ale începerii vieții duhovnicești

Motivul pentru care asceza se bucură de o importanță deosebită din partea Sf. Vasile este dat de scopul acesteia, adică de mântuire: „Viața ascetică are un singur scop, mântuirea sufletului”.⁹ Mântuirea nu poate să fie obținută fără lupta ascetică. Numai cel care urmează pe Hristos pe calea nevoițelor duhovnicești se învrednicește de răsplata mântuirii.¹⁰

Pentru Sf. Vasile viața duhovnicească este asemenea unei competiții atletice și numai cel care se străduiește cu efortul ascetic ajunge să fie încoronat.¹¹ În acest sens, Sf. Vasile respinge în mod categoric concepția predestinării de către Dumnezeu a unor oameni ca buni, iar a altora ca răi și o califică drept eretică, hulitoare și contrară vieții duhovnicești.¹² El îndeamnă pe toți credincioșii să îmbrățișeze viața nevoițelor duhovnicești și să înainteze cu nădejde și curaj pe calea urmăririi lui Hristos.¹³ Ținând cont de faptul că asceza este singura cale care duce la mântuire, Sf. Vasile îndeamnă pe toți credincioșii să nu mai amâne niciun moment începutul vieții duhovnicești. Chiar momentul de față, subliniază Sf. Vasile, este cel mai potrivit pentru inaugurarea vieții ascetice: „Să nu pierdem pentru totdeauna, din cauza leneviei noastre, ocazia prezentă și să nu amânăm pentru mâine și pentru viitor începerea lucrurilor bune. Fiindcă astfel vom fi găsiți nepregătiți, cu privire la faptele bune, de Cel care cere sufletele noastre și vom fi alungați din bucuria camerei de nuntă și vom vărsa în zadar și fără folos lacrimi, tânguindu-ne atunci când pocăința va fi fără folos, pentru timpul vieții noastre pe care l-am întrebuițat rău”.¹⁴

În ceea ce privește destinatarii mesajului operei ascetice a Sf. Vasile, aceștia nu sunt numai monahii, ci și credincioșii și preoții căsătoriți.¹⁵ Chiar și *Regulile Morale*, scrise în mod special pentru monahi, prezintă o importanță egală și pentru credincioșii Bisericii în vederea aprofundării și aplicării în viața lor a învățaturii Noului Testament.¹⁶

Lăudând fecioria și cinstind căsătoria,¹⁷ Sf. Vasile îndeamnă atât pe monahi, cât și pe cei căsătoriți să-și poarte grijă de mântuire și să se dedice vieții de sfințenie care presupune cumpătarea și exercițiul ascetic din partea tuturor:¹⁸ „Socotești oare că Evanghelia se referă și la cei căsătoriți? Iată, ți s-a înfățișat clar că ascultarea de Evanghelie se va cere de la toți oamenii, și de la monahi și de la cei căsătoriți... Căci și Hristos, binevestind poruncile Tatălui, le-a spus pentru toți cei care trăiesc în lume; iar câteodată când se întâmplă să fie întrebat în mod special de ucenicii Lui, îi asigură spunând: «cele ce vă spun vouă, le spun pentru toți» (Marcu 13, 37). Așadar, tu care ai preferat căsătoria să nu insiști ca și cum ai avea dreptul să îmbrățișezi viața lumii... Să cunoști, așadar, că nu vei evita lupta împotriva celui răzvrătit, nici nu-l vei învinge fără să-ți asumi multe osteneli pentru observarea poruncilor evanghelice. Căci cum vei putea să refuzi lupta împotriva vrăjmașului în timp ce trăiești în tranșeul luptei?”¹⁹

⁸ Potrivit cercetătorului J. Gribomont, numai în *Regulile Morale* Sf. Vasile citează un număr de 1542 de versete din Noul Testament, iar în ultima regulă morală (regula 80) el folosește 73 de versete biblice pentru a descrie imaginea credinciosului ca și ucenic al lui Hristos (J. Gribomont, *Les Règles Morales de Saint Basile et le Nouveau Testament*, în „*Studia Patristica*”, vol. II, Part. II, T.U. 64 Band, V. Reih, Band 9, edit. by Kurt Aland and F. L. Cross, Akademie-Verlag, Berlin, 1957, pp. 418-420, apud Ioan G. Coman, „Personalitatea Sfântului Vasile cel Mare (profil istoric și spiritual)”, pp. 44-45.

⁹ SF. VASILE CEL MARE, *Cuvânt ascetic (III)*, 1, în *Scrieri*, partea a doua, PSB 18, trad. Prof. Iorgu D. Ivan, Ed. IBMBOR, București, 1989, p. 205.

¹⁰ IDEM, *Asceticele*, Cuvânt ascetic (I), 1, PSB 18, p. 60.

¹¹ IDEM, *Asceticele*, Cuvânt ascetic (I), 3, PSB 18, p. 64; IDEM, *Regulile Mari*, Cuvânt înainte, 2, PSB 18, p. 212; IBIDEM, 4, p. 215.

¹² IDEM, *Regulile Mici*, 84, PSB 18, p. 354.

¹³ IDEM, *Asceticele*, Prealabilă înfățișare ascetică, 3, PSB 18, p. 60.

¹⁴ IDEM, *Regulile Mari*, Cuvânt înainte, 1, PSB 18, p. 211.

¹⁵ IOAN G. COMAN, *Patrologie*, Sfânta Mănăstire Dervent, 1999, p. 112.

¹⁶ IORGU D. IVAN, „Studiu introductiv”, la *Scrieri*, partea a doua, PSB 18, p. 28.

¹⁷ IORGU D. IVAN, „Studiu introductiv”, p. 29.

¹⁸ SF. VASILE CEL MARE, *Asceticele*, Cuvânt ascetic (I), 1, PSB 18, p. 61.

¹⁹ IDEM, *Asceticele*, Cuvânt ascetic (I), 2, PSB 18, p. 62

În concepția Sf. Vasile viața ascetică este proprie atât monahilor, cât și celor căsătoriți, însă fiecare în parte trebuie să lupte potrivit încercărilor și nevoițelor care corespund fiecărei stări în parte. Dacă monahul trebuie să renunțe la toate cele ale sale și să-și înfrâneze trupul pe tot parcursul vieții într-o ascultare necondiționată de părintele duhovnicesc, cel căsătorit trebuie să fie cumpătat și să-și lucreze mântuirea împlinind poruncile lui Dumnezeu în starea jertfirii, ascultării și a purtării de grijă față de ceilalți membri ai familiei.²⁰ În acest sens Sf. Vasile îndeamnă pe toți credincioșii – copii, tineri, bătrâni, bărbați și femei – să se arate următori ai lui Hristos prin împlinirea virtuții.²¹

Virtutea este aceeași și pentru bărbat și pentru femeie, și tot la fel și formele de nevoie duhovnicească. Pentru că au o fire comună, bărbatul și femeia se bucură de aceleași binecuvântări ale lui Dumnezeu. Astfel ei sunt chemați împreună la lucrarea ascetică pentru ca tot împreună să se bucure de răsplata lui Dumnezeu.²² În acest sens, Sf. Vasile îi îndeamnă pe soți ca împreună să poarte jugul căsătoriei întru legătura iubirii și a jertfirii unuia pentru celălalt în vederea slujirii lui Dumnezeu.²³ Ei trebuie să postească și să se înfrâneze pe anumite perioade de timp de la împreunarea trupeză pentru a se dedica luptelor ascetice și a face mai puternică rugăciunea către Dumnezeu.²⁴

Drept condiții esențiale începerii vieții ascetice, Sf. Vasile indică dorința fermă a credinciosului de a renunța la păcat.²⁵ Toate faptele păcătoase afectează viața duhovnicească,²⁶ iar cei care săvârșesc păcatul nu pot să-L slujească niciodată pe Dumnezeu cu adevărat.²⁷ Conștientizând consecințele la care duce păcatul credinciosul ajunge să-l urască și începe să lupte împotriva acestuia.²⁸

În prima sa omilie la Psalmi, Sf. Vasile vorbește despre existența a două alternative în viața creștină, și anume: calea patimilor sau calea nevoițelor. Acestea sunt cele două drumuri, iar omul este liber să meargă în ce parte dorește: or spre Dumnezeu, or spre diavol. Pentru Sf. Vasile nu există cale de mijloc, ci fiecare faptă sau gând îl plasează pe credincios în una din aceste două realități. Este de remarcat faptul că Sf. Vasile descrie în amănunt aceste două posibilități de viață și arată beneficiile și dezavantajele fiecăreia în parte. Astfel, dacă prin patimi se asigură doar o plăcere aparentă și trecătoare, prin asceză și virtute se ajunge la fericirea veșnică. Prin calea nevoițelor se ia în calcul întreaga dimensiune a existenței umane care nu se reduce doar la viața pământească, ci se prelungește în veșnicie. În acest sens, el afirmă că prin unele greutăți și nevoițe trecătoare se asigură desfătarea și bucuria veșnică,²⁹ iar investiția în cele duhovnicești este cea mai profitabilă. Dacă păcatul reduce omul doar la unele momente trecătoare, viața ascetică îl plasează în perspectiva consistentă a fericirii netrecătoare: „Partea de timp, împrumutată lui Dumnezeu, nu se pierde, ci se dă înapoi cu mare adaos. Dumnezeu va înlătura toate întâmplările aducătoare de greutate; va da trupului putere, sufletului sânguință, afacerilor înlesnire și reușită în toată viața celor care aleg pe cele duhovnicești. Chiar dacă în viața aceasta nu ne reușesc cele pentru care ne sânguim, totuși învătătura Duhului este bună comoară pentru veacul ce va să fie”³⁰

Definind păcatul ca utilizare în sens rău și contrar lui Dumnezeu a darurilor pe care El ni le-a dat,³¹ iar viciul ca pe lipsa virtuții,³² Sf. Vasile spune că singurul responsabil de starea dezastruoasă produsă de păcat este doar credinciosul în cauză. Diavolul nu poate face nimic împotriva omului fără acceptul

²⁰ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, Introducere, 1, PSB 18, pp. 469-470; IDEM, *Epistola 2*, Către prietenul Grigorie, 2, PSB 18, p. 532.

²¹ IDEM, *Asceticele*, Prealabilă înfățișare ascetică, 3, PSB 18, pp. 59-60.

²² IDEM, *Omilie la Psalmul I*, 3, PSB 17, p. 186.

²³ IDEM, *Omilii la Hexaemeron*, VII, 5, PSB 17, pp. 153-154.

²⁴ IDEM, *Omilia I despre Post*, 9, PSB 17, p. 355.

²⁵ IDEM, *Cuvânt ascetic (III)*, 1, PSB 18, p. 205.

²⁶ IDEM, *Cuvânt ascetic (II)*, 2, PSB 18, p. 199.

²⁷ IDEM, *Regulile Morale*, 2, PSB 18, p. 103.

²⁸ IDEM, *Regulile Mici*, 11, PSB 18, p. 321.

²⁹ „Calea cea netedă și înclinată are o călăuză vicelană, un demon rău, care prin plăceri atrage spre pierzare pe cei care îl urmează; calea cea anevoioasă și cu urcuș are călăuză un înger bun, care prin ostenele virtuții duce pe cei care îl urmează spre un sfârșit fericit... viața păcătoșilor este plină de desfătările veacului acestuia, pe când viața dreptilor arată pe tăcute numai bunățile veacului ce va să fie. Și pe cât de bune sunt cele viitoare, pe care le făgăduiește viața celor ce au să se mântuiască, pe atât de obositoare sunt cele pe care le oferă cele din lumea aceasta. Că cel care duce o viață plăcută și desfrănată nu se gândește la ce va fi pe urmă, ci se gândește numai la desfătarea de aici” (IDEM, *Omilie la Psalmul I*, 5, PSB 17, p. 190).

³⁰ IDEM, *Omilii la Hexaemeron*, III, 1, PSB 17, p. 97.

³¹ IDEM, *Regulile Mari*, 2, 1, PSB 18, p. 221.

³² IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 2, 3, PSB 18, p. 480.

acestui. El doar propune, omul este cel care decide.³³ Diavolul, cel care nu are niciun drept asupra noastră, încearcă să ne înstrăineze de Binefăcătorul nostru Dumnezeu. Cel care ascultă de diavol și păcătuiește îi oferă acestuia prilej de mândrie împotriva lui Dumnezeu. Sub acest aspect, păcatul apare ca puterea cu care noi ajutăm pe diavol să lupte contra lui Hristos.³⁴ În acest sens, Sf. Vasile spune că cel care dorește să renunțe la păcat și să dobândească virtutea trebuie ca mai întâi să se întoarcă la Dumnezeu, iar apoi să se fâgăduiască și să se dăruiască în întregime Lui.³⁵ Vindecarea sufletească se obține pe măsura eliminării păcatului din ființa umană³⁶ și în raport cu împlinirea poruncilor lui Dumnezeu și deprinderea virtuților: „Cel ce a greșit trebuie să înmulțească virtutea contrară (păcatului săvârșit)”.³⁷ La rândul său, pocăința sinceră poate atrage din partea lui Dumnezeu iertarea pentru toate păcatele săvârșite.³⁸

Având în vedere că asceza presupune împlinirea voii lui Dumnezeu,³⁹ Sf. Vasile spune că aceasta trebuie să se realizeze cu bună dispoziție sufletească și cu dragoste față de Dumnezeu.⁴⁰ Dintre virtuțile care trebuie să înfrumusețeze viața nevoitorului, Sf. Vasile enumeră: bunătatea, înțelepciunea, credința și umilința. Bunătatea, în acest sens, reprezintă caracteristica de bază a ascetului și capacitatea esențială de împlinire a binelui, cel care este stăpânit de patima mâniei neputând înfăptui niciodată vreă faptă de virtute. Dacă înțelepciunea este cea care oferă planul de dobândire al virtuților și modul de înaintare pe calea nevoițelor duhovnicești, credința întărește puterile sufletești, iar nădejdea predispune ascetul în starea de fericire și de siguranță duhovnicească. La rândul său, umilința, ca și tezaur al virtuților, păstrează pe nevoitor în prezența și paza lui Dumnezeu, nelăsându-l niciun moment să decadă de pe treapta duhovnicească dobândită.⁴¹

3. Asceza ca formă de manifestare a iubirii credinciosului față de Dumnezeu

Pentru Sf. Vasile iubirea se constituie ca o caracteristică fundamentală a chipului lui Dumnezeu din om,⁴² iar iubirea față de Dumnezeu reprezintă mișcarea corectă a acestui element ontologic al ființei umane: „Cum să nu iubim pe Dumnezeu, binefăcătorul unor atât de multe și atât de mari (binefaceri); în mod natural, ca să zic așa, și fără învățătură ia naștere în sufletul sănătos o asemenea bună dispoziție sufletească”.⁴³

Referitor la modul cum se manifestă iubirea față de Dumnezeu, Sf. Vasile spune că aceasta se concretizează prin preocuparea permanentă a credinciosului de a împlini într-o măsură cât mai mare voința dumnezeiască.⁴⁴ Dumnezeu este văzut de Sf. Vasile ca dorul iubirii nevoitorului, ca Singurul cu adevărat vrednic de iubit: „Bun și vrednic de iubit este ceea ce este bun; iar bun este Dumnezeu; toate doresc binele; așadar toate doresc pe Dumnezeu”.⁴⁵ Tocmai de aceea îndepărtarea și izolarea de Dumnezeu apare pentru cel rănit de focul iubirii Sale mult mai dureroasă și mai insuportabilă chiar decât chinurile iadului.⁴⁶

Sf. Vasile spune că Dumnezeu intră în familiaritatea harică numai cu cei care-L iubesc. Doar aceștia pot spune că-L au pe Dumnezeu⁴⁷ și se pot bucura de fâgăduința fericirii veșnice.⁴⁸

Având în vedere multele daruri pământești pe care Dumnezeu le face celor care-L iubesc,⁴⁹ Sf. Vasile îndeamnă pe nevoitori să nu renunțe niciodată la dragostea față de Dumnezeu și să nu-și piardă încrederea în El în nicio situație.⁵⁰

³³ IDEM, *Regulile Mici*, 75, PSB 18, pp. 349-350.

³⁴ IDEM, *Regulile Mari*, 2, 4, PSB 18, p. 224.

³⁵ IDEM, *Regulile Mici*, 53, PSB 18, pp. 338-339.

³⁶ IDEM, *Regulile Mari*, 55, 3, PSB 18, p. 298.

³⁷ IDEM, *Regulile Mici*, 5, PSB 18, p. 319.

³⁸ IDEM, *Regulile Mici*, 15, PSB 18, pp. 322-323.

³⁹ IDEM, *Regulile Mari*, 5, 3, PSB 18, p. 228.

⁴⁰ IDEM, *Regulile Mici*, 157, PSB 18, p. 383.

⁴¹ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 13-16, PSB 18, pp. 497-498.

⁴² IDEM, *Regulile Mari*, 2, 1-2, PSB 18, pp. 220-222.

⁴³ IDEM, *Regulile Mici*, 212, PSB 18, p. 407.

⁴⁴ IDEM, *Regulile Mari*, 211, PSB 18, p. 407.

⁴⁵ IDEM, *Regulile Mari*, 2, 1, PSB 18, p. 222.

⁴⁶ IDEM, *Regulile Mari*, 2, 2, PSB 18, p. 222.

⁴⁷ IDEM, *Omilie la Psalmul XXIX*, 3, PSB 17, p. 238.

⁴⁸ IDEM, *Omilie la Psalmul I*, 3, PSB 17, p. 186.

⁴⁹ IDEM, *Asceticele*, Prealabilă înfățișare ascetică, 3, PSB 18, p. 59.

Sub aspect ascetic, iubirea față de Dumnezeu se manifestă prin acordarea priorității celor duhovnicești față de cele materiale în viața nevoitorului.⁵¹ De dragul iubirii lui Hristos, ascetul preferă să renunțe la toată desfătarea și comoditatea pe care lucrurile pământești le oferă.⁵² Liber de toate grijile lumești,⁵³ nevoitorul renunță la preocupările egoiste de sine. Toată atenția sa este îndreptată cu prioritate doar spre Dumnezeu, el preferând să rămână tot timpul pe locul secund.⁵⁴ Privite per ansamblu, aceste acțiuni duc la lepădarea omului de sine și urmarea necondiționată a lui Hristos, ca o asumare liberă a crucii nevoițelor de dragul iubirii dumnezeiești.⁵⁵

Comuniunea cu Hristos este văzută de Sf. Vasile ca cea care îmbogățește și dă sens existenței omului. Cel care Îl are pe Hristos nu este lipsit de nimic din cele care sunt necesare cu adevărat vieții.⁵⁶ În acest sens, Sf. Vasile spune că ascetul trebuie să fie în permanentă legătură cu Hristos, să-L contemple continuu și să nu-și despartă mintea de El nici atunci când mănâncă sau când realizează oricare altă activitate.⁵⁷ Cuvântul, fapta și virtutea ascetului sunt cele care certifică iubirea față de Dumnezeu.⁵⁸ Cel care săvârșește nedreptatea urăște pe Dumnezeu și se unește cu diavolul împotriva binelui și a iubirii.⁵⁹

Subliniind importanța iubirii pentru întreaga viață duhovnicească sub toate aspectele sale, Sf. Vasile spune că cel care nu posedă această virtute supremă este lipsit de întregul har dumnezeiesc: „Pentru că, dacă Dumnezeu este iubire (I Ioan 4, 8), cel care nu are iubire este lipsit de harul dumnezeiesc”.⁶⁰

4. Hristos – Modelul și sursa de putere a vieții virtuose

După Sf. Vasile viața ascetică se prezintă ca o imitare și urmare liberă a lui Hristos, potrivit modului Său de viețuire.⁶¹ Hristos reprezintă modelul desăvârșit de virtute pentru fiecare nevoitor.⁶² El este viața noastră cea adevărată și Singurul care poate să ne ofere existența reală și plină de sens: „Viața cea reală este Hristos, iar viețuirea noastră în El este viață adevărată”.⁶³

Viața trăită de Hristos, sub toate aspectele sale, constituie o normă de virtute pentru toți creștinii. Tot ceea ce El a împlinit, gândit sau a vorbit se prezintă pentru Sf. Vasile ca sursă de putere și ca paradigmă de viețuire duhovnicească. Unit cu Hristos prin viața curată, nevoitorul trebuie să interiorizeze și să manifeste prin întreaga sa ființă tot ceea ce Hristos a vorbit, gândit și săvârșit: „Orice faptă, iubitoare, și orice cuvânt al Mântuitorului nostru Iisus Hristos este o normă de pietate și de virtute. Pentru aceasta, desigur, S-a și întrupat, înfățișând ca într-un tablou pentru noi pietatea și virtutea, pentru ca privind la acest tablou să imităm fiecare, după putere, originalul (arhetipul). Căci pentru aceasta poartă însuși corpul nostru, pentru ca să imităm și noi, pe cât pe poate, viața Lui. Așadar, tu, când auzi cuvântul și fapta Lui, să nu asculți cu indiferență și simplu, oricum ar fi, ci să pătrunzi în fondul sensurilor; să devii părtași acelora care l-au transmis după înțelesul tainic”.⁶⁴

În acest sens nevoitorul trebuie să aibă în vedere în mod permanent cuvântul lui Hristos care se găsește în Sfânta Scriptură. Sfânta Scriptură constituie pentru viața duhovnicească fundamentul tuturor faptelor și al vorbelor credinciosului.⁶⁵ Ea apare pentru Sf. Vasile ca hrana duhovnicească plină de sevă și putere dumnezeiască prin care ascetul reușește să transpună în propria sa viață faptele prea minunate ale iubitorilor de Dumnezeu. Astfel, orice cuvânt sau eveniment descris de Sfânta Scriptură reprezintă pentru fiecare credincios în parte o perspectivă de trăire duhovnicească, iar dreptii și sfinții la care Scriptura face referire sunt exemple vii de viață virtuasă: „Așa cum pictorii, când pictează chipuri după modele, se

⁵⁰ IDEM, *Regulile Morale*, 63, PSB 18, pp. 159-160.

⁵¹ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 18, 3, PSB 18, p. 501; IDEM, *Omilie la Psalmul I*, 3, PSB 17, p. 186; IDEM, *Omilie la Psalmul XIV*, 1, PSB 17, pp. 206-207.

⁵² IDEM, *Asceticele*, Prealabilă înfățișare ascetică, 1, PSB 18, p. 57.

⁵³ IDEM, *Asceticele*, Prealabilă înfățișare ascetică, 2, PSB 18, p. 58.

⁵⁴ IDEM, *Regulile Mici*, 272, PSB 18, p. 437.

⁵⁵ IDEM, *Regulile Mari*, 6, 1, PSB 18, p. 230; IDEM, *Regulile Mari*, 8, 1-3, PSB 18, pp. 235-238.

⁵⁶ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 34, 1, PSB 18, p. 524.

⁵⁷ IDEM, *Epistola 2*, Către prietenul Grigorie, 6, PSB 18, p. 536.

⁵⁸ IDEM, *Omilie la Psalmul XXVIII*, 2, PSB 17, p. 224.

⁵⁹ IDEM, *Omilie la Psalmul XXVIII*, 2, PSB 17, p. 225.

⁶⁰ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 34, 1, PSB 18, p. 525.

⁶¹ IDEM, *Regulile Mari*, 43, 1, PSB 18, p. 287.

⁶² IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 4, 4, PSB 18, p. 485.

⁶³ IDEM, *Omilie la Psalmul XXXVI*, 9, PSB 17, p. 274.

⁶⁴ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 1, 1, PSB 18, p. 471.

⁶⁵ IDEM, *Regulile Morale*, 26, PSB 18, pp. 126-127.

străduiesc să transmită caracterul modelului tehnicii lor (pentru a realiza un tablou frumos), la fel și cel ce se străduiește să se realizeze pe sine desăvârșit în fiecare fel de virtute, trebuie să privească la viețile sfinților, ca și cel care lucrează și finisează statui, și să-și însușească bunătatea acelor prin imitare”.⁶⁶

Totodată Hristos este văzut de Sf. Vasile și ca apărătorul și împreună-luptătorul cu credinciosul în lupta ascetică. Fără protecția, puterea și ajutorul permanent al lui Hristos nu poate fi împlinită nicio nevoință duhovnicească: „Care este, oare, omul acela care să fie în stare să se împotrivescă vicelanului, dacă nu se refugiază sub acoperământul Marelui General și dacă nu doboară de acolo, prin credința în El, pe vrăjmașul său, lovindu-l cu săgeți?”⁶⁷

Orientându-și viața duhovnicească potrivit celor învățate și trăite de Hristos și în concordanță cu cele mărturisite de Sfânta Scriptură, reușește să se păstreze în realitatea credinței descoperite de Dumnezeu. Definită drept: „acceptarea, fără ezitare, a celor auzite, cu deplină convingere cu privire la adevărul celor propovăduite cu harul lui Dumnezeu”,⁶⁸ credința este cea care oferă garanția mântuirii.⁶⁹

Potrivit Sf. Vasile autenticitatea credinței asigură și autenticitatea vieții duhovnicești, iar cei care nu posedă credința adevărată în Dumnezeu nu pot înfăptui nimic din ceea ce asceza presupune.⁷⁰ Tocmai de aceea el atrage atenția nevoitorului să rămână statornic în credință⁷¹ și să nu urmeze niciodată cuvântul care este contrar celor mărturisite de Sfânta Scriptură și celor trăite și învățate de către Hristos.⁷² Numai cel care se încrede neconținut în ajutorul lui Dumnezeu și este conștient de prezența și lucrarea Lui în viața sa poate îndura cu bucurie și nădejde ostenele și strâmtorările luptei ascetice până la sfârșit.⁷³

5. Rolul poruncilor dumnezeiești în viața ascetică

Poruncile dumnezeiești sunt văzute de Sf. Vasile ca pârgurile care asigură stabilitatea duhovnicească a nevoitorului, sau ca acele norme divine care trasează calea adevărată a urmării lui Hristos. În acest sens, abaterea de la conținutul poruncilor și neîmplinirea acestora duce la anarhie morală, indiferență duhovnicească și neautenticitate existențială.⁷⁴

Nerespectarea poruncilor îl plasează pe credincios într-o stare de necinstire a lui Dumnezeu. În acest sens, Sf. Vasile spune că atitudinea ostilă față de porunci este echivalentă cu neascultarea de Dumnezeu și cu necinstirea Lui,⁷⁵ iar dovada iubirii lui Dumnezeu constă tocmai în respectarea și împlinirea poruncilor.⁷⁶ Sinceritatea iubirii lui Dumnezeu se probează de către nevoitor prin respectarea poruncilor,⁷⁷ prin renunțarea la voința proprie și împlinirea voinței lui Dumnezeu exprimată prin porunci.⁷⁸ Înaintarea pe calea vieții duhovnicești se poate realiza numai cu ajutorul poruncilor lui Dumnezeu, respectând și împlinind tot ceea ce acestea exprimă.⁷⁹

În ceea ce privește rolul și importanța fiecărei porunci în viața duhovnicească a credinciosului, Sf. Vasile spune că toate poruncile au aceeași valoare. Orice poruncă este la fel de importantă ca toate celelalte,⁸⁰ iar cel care încalcă și neglijează vreuna dintre ele, oricât de mică și neînsemnată ar părea, încalcă și neglijează întreaga lege și voință dumnezeiască: „Toate poruncile sunt așa de strâns legate între ele, după înțelesul cel drept al cuvântului Scripturii, încât prin încălcarea unei porunci sunt călcate în mod necesar și toate celelalte”;⁸¹ „Chiar dacă cineva ar socoti că a împlinit cele mai multe, dacă totuși ar fi neglijat cândva puține sau chiar o singură oarecare dintre porunci, sau cel care ar fi căzut în greșeală

⁶⁶ IDEM, *Epistola 2*, Către prietenul Grigorie, 3, PSB 18, p. 534.

⁶⁷ IDEM, *Omilie la Psalmul XXXII*, 3, PSB 17, p. 249.

⁶⁸ IDEM, *Asceticele*, Cuvânt despre credință, 1, PSB 18, p. 88

⁶⁹ IDEM, *Asceticele*, Cuvânt despre credință, 1, PSB 18, p. 87.

⁷⁰ IDEM, *Regulile Mici*, 20, PSB 18, pp. 325-326.

⁷¹ IDEM, *Regulile Morale*, 39, PSB 18, p. 135.

⁷² IDEM, *Regulile Morale*, 12, PSB 18, pp. 114-115.

⁷³ IDEM, *Omilie la Psalmul XLV*, 3, PSB 17, p. 302; IDEM, *Omilie la Psalmul CXIV*, 1, PSB 17, p. 304.

⁷⁴ IDEM, *Asceticele*, Cuvânt despre judecata lui Dumnezeu, 2, PSB 18, pp. 75-76.

⁷⁵ IDEM, *Asceticele*, Cuvânt despre judecata lui Dumnezeu, 7, PSB 18, p. 83.

⁷⁶ IDEM, *Regulile Morale*, 3-4, PSB 18, pp. 105-106; IBIDEM, 22, pp. 124-125.

⁷⁷ IDEM, *Regulile Morale*, 18, PSB 18, pp. 118-120; IDEM, *Regulile Mari*, Cuvânt înainte, 3, pp. 214-215.

⁷⁸ IDEM, *Regulile Morale*, 12, PSB 18, p. 115.

⁷⁹ IDEM, *Regulile Mici*, 241, PSB 18, p. 420.

⁸⁰ IDEM, *Asceticele*, Cuvânt despre judecata lui Dumnezeu, 8, PSB 18, p. 85.

⁸¹ IDEM, *Regulile Mari*, Cuvânt înainte, 2, PSB 18, p. 212.

rămânând liniștit cu indiferență și nu va fi dovedit râvnă bună după judecata lui Dumnezeu, și pentru această singură (greșeală) i se va da pedeapsă”.⁸²

Ca rezultat ascetic, împlinirea poruncilor duce la stingerea poftelor patimilor.⁸³ Poruncile îl mențin pe credincios pe drumul urmării lui Hristos și-l fac să-și concentreze atenția asupra scopurilor înalte ale vieții duhovnicești. Tocmai de aceea, atenționează Sf. Vasile, cel care renunță la asceză și păcătuiește începe să cunoască o slăbire și lenevire față de poruncile și de dreptatea lui Dumnezeu.⁸⁴

Exprimând voința divină, poruncile îl transpun pe nevoitor în comuniunea de viață cu Dumnezeu. Harul dumnezeiesc este cel care dăruiește nevoitorului întreaga putere de împlinire a voinței divine.⁸⁵ În lupta ascetică nevoitorul nu este lăsat niciodată singur, tot progresul duhovnicesc nefiind altceva, sub acest aspect, decât expresia conlucrării dintre credincios și harul dumnezeiesc sfințitor.⁸⁶

6. Contribuția trupului și a sufletului la realizarea ascezei

Analizat din punct de vedere ontologic, omul este văzut de Sf. Vasile ca un tot unitar. Alcătuit din trup și suflet, omul se constituie ca ființă unică în care părțile componente ale firii sale colaborează într-o unire organică la săvârșirea aceluiași fapt. Dacă prin trup omul se înrudește și se păstrează în legătură cu lumea materială, prin suflet el se aseamănă cu ființele spirituale și primește posibilitatea comunicării și comuniunii cu Dumnezeu.⁸⁷ În acest sens, trupul și sufletul se găsesc într-o profundă legătură ontologică în care fiecare element în parte se lasă pătruns și întrepătruns de celelalte pentru ca împreună să se împărtășească de aceleași realități cerești și pământești.⁸⁸ Tocmai de aceea Sf. Vasile condamnă ca false acele păreri de factură platonice în care trupul apare ca o creație demnă de dispreț. Răspunsul Sf. Vasile este clar și categoric – fiind creația lui Dumnezeu, trupul nu are cum să fie rău. Trupul este bun în mod natural, dar poate deveni păcătos prin faptele sale și prin modul contradictoriu și negativist în care se lasă condus de suflet, iar atunci vina nu o poartă numai trupul, ci și sufletul: „Căci trupul n-a primit pornirile lui naturale fără motiv, ci în general spre cele bune și de folos fiecăruia; dar este lipsit de gândire rațională, pentru ca sufletul să fie cinstit cu virtuțile gândirii. Căci dacă sufletul folosește, așa cum se cuvine, pornirile trupului, salvează și trupul și este și el însuși în afară de primejdie; dacă însă va neglija lucrarea conducerii și, cuprins de somnul neglijenței, va abandona îndrumarea trupului, atunci acesta, fiindcă este lipsit de gândire rațională, se îndepărtează de la drumul drept și antrenează spre același rău sufletul, nu din propria-i răutate, ci din cauza acelei indiferențe (a sufletului)”.⁸⁹

Bazându-se pe analiza lui E. Amand de Mendieta,⁹⁰ unii teologi au fost tentați să creadă că antropologia Sf. Vasile este de nuanță platonice, iar concepția sa despre asceză s-ar prezenta, în consecință, ca o luptă radicală împotriva trupului.⁹¹ După cum susține și renumitul patrolog Stelianos Papadopoulos, pentru Sf. Vasile lupta ascetică nu are ca scop în niciun fel disprețuirea trupului, ci numai eliberarea acestuia de patimi: „Vasile nu privește trupul cu dispreț, ca Platon, chiar de are anumite expresii ce dau această impresie, de pildă în Epistola I. Ceea ce Vasile disprețuiește este patima ce se încuibază în trup. Dar patima nu e totuna cu trupul”.⁹²

Cercetând ideile și principiile ascetice ale operei Sf. Vasile se poate observa cu ușurință că pentru acesta asceza se prezintă ca o luptă împotriva patimilor, ci nu contra trupului. În acest sens, înfrânarea, sub toate aspectele ei, are ca scop îndreptarea voinței umane pe calea virtuții, ci nu nimicirea trupului.⁹³ Nici chiar afectele umane nu sunt criticate, ci doar formele păcătoase în care ele se manifestă.⁹⁴ Prin

⁸² IDEM, *Constituțiile Ascetice*, Cuvânt de informare despre exercitarea ascezei, PSB 18, p. 527.

⁸³ IDEM, *Regulile Mici*, 30, PSB 18, p. 329.

⁸⁴ IDEM, *Regulile Mici*, 174, PSB 18, p. 391.

⁸⁵ IDEM, *Regulile Mari*, 2, 1, PSB 18, p. 220.

⁸⁶ IDEM, *Regulile Mici*, 247, PSB 18, pp. 422-423.

⁸⁷ IDEM, *Asceticele*, Cuvânt ascetic (I), 9, PSB 18, p. 70.

⁸⁸ CONSTANTIN CORNIȚESCU, *Antropologia Sfântului Vasile cel Mare*, în rev. „Glasul Bisericii”, nr. 1-2/1978, pp. 82-83.

⁸⁹ SF. VASILE CEL MARE, *Constituțiile Ascetice*, 2, 3, PSB 18, p. 480.

⁹⁰ E. AMAND DE MENDIETA, *L'ascèse monastique de Saint Basile*, Paris, 1925, pp. 66-69.

⁹¹ MARIUS TELEA, *Antropologia Sfinților Părinți Capadocieni*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Ed. Emia, Deva, 2005, pp. 176-178.

⁹² STELIANOS PAPADOPOULOS, *Viața Sfântului Vasile cel Mare*, p. 90.

⁹³ SF. VASILE CEL MARE, *Regulile Mici*, 128, PSB 18, p. 371.

⁹⁴ IDEM, *Regulile Mici*, 17, PSB 18, p. 324.

urmare, se poate spune că Sf. Vasile desconsideră lucrurile trupești păcătoase, ci nu trupul ca și parte constitutivă a persoanei umane.⁹⁵

Având în vedere dubla constituție a omului, Sf. Vasile spune că asceza trebuie să se desfășoare și pe planul trupesc și pe cel sufletesc. Lupta ascetică presupune atât implicarea trupului, cât și pe cea a sufletului, niciodată neputându-se vorbi de o asceză strict trupească sau strict sufletească: „Căci dacă am fi fost stabiliți fără trup, ar fi fost necesar să cercetăm ceea ce este mai de preț numai pentru suflet; dar fiindcă omul este dublu, dublă se cuvine să fie și căutarea virtuții, obținând-o și prin oboselile trupului și prin exercităriile sufletului. Dar oboselile trupului nu sunt nelucrarea, ci munca”.⁹⁶

Grija și respectul Sf. Vasile față de trup se manifestă și prin faptul că el subliniază importanța dreptei socoteli în lupta ascetică. Trupul nu trebuie niciodată extenuat prin excese ascetice. Asceza corectă presupune după Sf. Vasile calea de mijloc în care nu se întâlnesc nici comoditatea și nici efortul exagerat.⁹⁷ Trupul trebuie păstrat permanent într-o stare capabilă de împlinire a virtuții. Asceza peste măsură duce la slăbirea trupului și afectarea sufletului, ceea ce este contrar normelor duhovnicești creștine. În acest sens, Sf. Vasile propune atenția deosebită față de modul și măsura în care se săvârșește asceza pentru a nu compromite în niciun fel capacitățile de acțiune ale sufletului sau pe cele ale trupului:⁹⁸ „Să nu avem ca scop nici plăcerea, nici oboseala cărnii, ci să evităm lipsa de măsură în amândouă direcțiile, așa încât carnea noastră, nici din prea buna stare să nu se agite, nici din slăbiciune să nu-și poată îndeplini poruncile. Pentru că sufletul este vătămat deopotrivă din ambele extreme, adică și atunci când carnea este nestăpânită și sare spre plăceri deplasate sub motivul bunei stări fizice, și atunci când, obosită și slăbită și fără de vlagă, este continuu ținută de suferințe. Căci cu această stare a trupului, sufletul nu este sânguitor să privească spre cele înalte în mod liber, ci este preocupat de senzația durerii și se înclină doborât de suferința trupului”.⁹⁹

Potrivit Sf. Vasile în lupta ascetică trupul și sufletul se găsesc într-o colaborare permanentă. Ca și locuință a sufletului, trupul conlucrează cu sufletul, punându-se întru totul la dispoziția acestuia.¹⁰⁰ Dacă sufletul este cel care dă gândurile cele bune și oferă imboldurile virtuții, trupul, la rândul său, este cel care conturează și pune în practică aceste planuri duhovnicești: „Acțiunea (misiunea) sufletului este să dea preferință faptelor bune câte se împlinesc și cu colaborarea trupului, iar acțiunea (misiunea) trupului (este) să înfăptuiască pe acelea cărora sufletul le dă preferință”.¹⁰¹

Sufletul apare pentru Sf. Vasile ca și conducătorul trupului, ca cel care imprimă tuturor componentelor ființei umane mișcarea orientării către Dumnezeu.¹⁰² Pus în slujba sufletului,¹⁰³ trupul ajunge să se prezinte ca loc de odihnă al lui Dumnezeu. Prin faptele ascetice, trupul și sufletul se aduc împreună ca jertfă lui Dumnezeu¹⁰⁴ și își transpun toate elementele lor componente în împlinirea voinței dumnezeiești.¹⁰⁵

7. Caracterul integral al ascezei

Marele merit al Sf. Vasile în ceea ce privește viața duhovnicească este că el include în lupta ascetică întreaga ființă a omului. Pentru el asceza nu posedă un caracter unilateral de natură trupească sau sufletească, ci unul integral care presupune participarea la viața ascetică a întregii structuri psiho-somatice a persoanei în complexitatea elementelor ei structurale. Astfel, Sf. Vasile vorbește mai întâi de toate

⁹⁵ IDEM, *Omilii la Hexaemeron*, VI, 10, PSB 17, p. 144.

⁹⁶ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 4, 3, PSB 18, p. 484.

⁹⁷ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 4, 2, PSB 18, pp. 483-484.

⁹⁸ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 4, 7, PSB 18, p. 488.

⁹⁹ IDEM, *Cuvânt ascetic (II)*, 3, PSB 18, p. 201.

¹⁰⁰ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 5, PSB 18, p. 489.

¹⁰¹ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 4, 6, PSB 18, p. 488.

¹⁰² IDEM, *Omilie la Psalmul LXI*, 1, PSB 17, p. 332.

¹⁰³ IDEM, *Omilii la Hexaemeron*, VIII, 8, PSB 17, p. 168; IDEM, *Omilie la Psalmul XXIX*, 6, PSB 17, p. 244; IDEM, *Omilia I despre Post*, 9, PSB 17, p. 354.

¹⁰⁴ „Dar trebuie mai întâi să săvârșești lucrurile prin trup, să le săvârșești în armonie cu Dumnezeu Cuvântul, ca așa să te urci la contemplarea celor spirituale. Poate că mintea, care caută cele de sus, se numește psaltire, pentru că felul cum e construit acest instrument muzical își are puterea sunetelor, în partea de sus. Faptele trupului aduc oarecum jos laudă lui Dumnezeu; dar tainele care se vestesc cu mintea își au de sus pricinile, pentru că le inspiră Duhul” (IDEM, *Omilie la Psalmul XXXII*, 2, PSB 17, p. 248).

¹⁰⁵ IDEM, *Omilie la Psalmul XXXII*, 6, PSB 17, p. 254.

despre asceza tuturor simțurilor și despre necesitatea reținerii acestora de la ceea ce este păcătos.¹⁰⁶ Pentru a se menține în slujba lui Dumnezeu văzul, auzul, mirosul, pipăitul și gustul trebuie să se abțină de la plăcerile pătimașe și să se dedice preocupărilor duhovnicești.¹⁰⁷ Pentru ca asceza să ducă la scopul dorit este necesar ca virtutea cumpătării să fie extinsă de la nivelul stomacului la întreaga structură psihosomatică a omului, pentru ca prin tot ce are nevoitorul să se pună în slujba lui Dumnezeu: „Căci ce folos este dacă te abții de la mâncăruri, dar mănânci cu ochii pofta adulterului, sau cu voința ta ascuți cu urechile strigăte deșarte și diavolești? Nu folosește la nimic să te abții de la mâncăruri, dar să nu te abții de la aroganța mândriei și vanității și de la alte patimi. Într-adevăr, la ce folosește să fii cumpătat la mâncăruri, dar să nu te abții de la gânduri rele și deșarte? Pentru aceasta și Apostolul a spus: «Mă tem ca nu cumva să abată gândurile voastre» (II. Cor. 11, 3). Așadar să fim cumpătați, de la toate acestea, pentru ca să nu ajungă și la noi acuzația Domnului, că strecurăm fânțarul și înghițim cămila (Matei 23, 24)».¹⁰⁸

După cum am văzut mai înainte, pentru Sf. Vasile asceza se referă atât la trup, cât și la suflet. În acest sens el creează un portret clar al nevoitorului prin care fiecare predispoziție sufletească și mișcare trupească sunt analizate și plasate în cadrul dinamic de realizare a ascezei. Astfel, se recomandă respingerea discuțiilor păgubitoare¹⁰⁹ și purtarea doar a discuțiilor despre asceză și virtute;¹¹⁰ se vorbește despre necesitatea cumpătării în răs¹¹¹ și despre nevoia de simplitate a vieții creștinului.¹¹² Referitor la hrana ascetului se spune că aceasta trebuie să fie simplă,¹¹³ iar în ceea ce privește îmbrăcămintea se recomandă modestia și cuvincioșia.¹¹⁴

De asemenea, un loc aparte în concepția Sf. Vasile despre asceză îl ocupă prezentarea comportamentului pe care nevoitorul trebuie să-l aibă la masă,¹¹⁵ în întâlnirile cu frații și în societate, cum trebuie să-i fie mersul, somnul și gesturile.¹¹⁶

Cert este că Sf. Vasile nu lasă în afara ariei de desfășurare a ascezei niciun element ontologic și nicio formă de manifestare a firii umane, ci întreaga persoană, sub aspectul său ontologic și moral, este analizată și i se oferă perspectiva concretă a înduhovnicirii.

8. Permanentizarea stării ascetice în viața duhovnicească

Pentru Sf. Vasile asceza se prezintă ca o stare permanentă a vieții duhovnicești și ca o caracteristică esențială a portretului creștinului. Fiind unit cu Hristos prin viața curată și prin nevoințele duhovnicești, credinciosul trebuie să manifeste continuu preocuparea de înaintare în această comuniune a iubirii. Sf. Vasile spune că asceza este cea care-l ajută pe nevoitor să se păstreze departe de tentațiile lumii și să-și concentreze atenția asupra lui Hristos. În aceste condiții, realizarea stării de asceză este văzută de Sf. Vasile ca o condiție fundamentală a vieții duhovnicești prin care se asigură comuniunea permanentă cu Hristos.¹¹⁷ Tocmai de aceea el recomandă creștinului să-și însușească și să interiorizeze condiția ascetică în propria sa ființă și să nu renunțe niciodată la ea, indiferent de timp, spațiu sau de contextul social. În acest sens Sf. Vasile aduce ca exemple o serie de drepti și sfinți din Sfânta Scriptură care au trăit

¹⁰⁶ IDEM, *Asceticele*, Cuvânt acetic (I), 8, PSB 18, p. 69; IDEM, *Epistola 2*, Către prietenul Grigorie, 2, PSB 18, p. 533.

¹⁰⁷ IDEM, *Omilia a XXII-a, Către tineri*, 7, în *Scrieri*, partea întâia, PSB 17, trad. Pr. D. Fecioru, Ed. IBMBOR, București 1986, pp. 577-579.

¹⁰⁸ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 19, PSB 18, p. 504.

¹⁰⁹ IDEM, *Asceticele*, Cuvânt acetic (I), 8, PSB 18, pp. 68-69; IDEM, *Regulile Mici*, 13, PSB 18, p. 243. „Plină este viața noastră de greșelile săvârșite cu limba! Cuvinte de rușine, glumele nelalocul lor, flecărelile, cuvinte care nu se cuvin, bârfiri, vorbe ușurate, jurăminte false, mărturii mincinoase; toate aceste rele și încă mai mult decât acestea sunt creații ale limbii... Oprește-ți limba de la rău și nu-ți strânge comori zadarnice cu o limbă mincinoasă! Oprește-ți buzele tale ca să nu grăiască viclenii! Cu alte cuvinte, fă ca mădularul tău, ce ți-a fost dat spre slujba cuvântului, să se îndepărteze de la orice lucrare rea!” (IDEM, *Omilia la Psalmul XXXVI*, 9, PSB 17, p. 275).

¹¹⁰ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 11, PSB 18, p. 496.

¹¹¹ IDEM, *Regulile Mari*, 17, 1, PSB 18, p. 249.

¹¹² IDEM, *Regulile Mari*, 20, 2, PSB 18, p. 255.

¹¹³ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 6, 4, PSB 18, p. 491.

¹¹⁴ IDEM, *Regulile Mari*, 22, 1-3, PSB 18, pp. 258-260. „Să nu cerem îmbrăcămintă și încălțăminte alese, ci să preferăm pe cele mai ieftine, pentru ca să arătăm și în aceasta smerenie și să nu ne dorim eleganți și egoiști și iubitori de mărire. Pentru că cel care dorește să fie întâiul este străin de dragoste și de smerenie” (IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 30, PSB 18, p. 521).

¹¹⁵ IDEM, *Regulile Mari*, 21, PSB 18, p. 257.

¹¹⁶ IDEM, *Epistola 2*, Către prietenul Grigorie, 5-6, PSB 18, pp. 535-536.

¹¹⁷ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 20, 3-4, PSB 18, pp. 506-507.

permanent lupta duhovnicească și nu s-au îndepărtat de faptele de virtute și de nevoința ascetică nici în cele mai grele momente ale vieții lor.¹¹⁸

Plasarea omului în dimensiunea cosmică a existenței îl ajută pe Sf. Vasile să privească lumea întregă drept loc de desfășurare a nevoițelor duhovnicești. În acest sens el nu reduce lucrarea ascetică a credinciosului doar la perimetrul privat al acestuia, ci o extinde în întregul context social în care nevoitorul își desfășoară existența.¹¹⁹ Dumnezeu este prezent permanent în viața celui care-L iubește, și de aceea, ca formă de manifestare a iubirii față de Dumnezeu, asceza nu trebuie să înceteze niciodată. Nici contextul istoric și nici condițiile sociale nu pot schimba atitudinea ascetică a nevoitorului. Orice renunțare la asceză, indiferent de lungimea perioadei pentru care se face, reprezintă pentru Sf. Vasile o dezertare de la lupta duhovnicească și o predare înaintea inamicului nostru – diavolul.¹²⁰ Tocmai din această cauză se poate afirma că pentru Sf. Vasile dimensiunea ascetică a vieții duhovnicești apare ca o cerință fundamentală a permanentizării stării de nevoință. Credinciosul se găsește într-o stare activă de nevoință permanentă prin care încearcă să dea la o parte toată nelegiuirea și patima din ființa sa și să o înfrumusețeze cu roadele virtuții.¹²¹ Sub acest aspect, asceza se constituie ca stare permanentă și în etapa de despătimire, dar și în cea de dobândire a virtuții. Astfel, Sf. Vasile spune că faptele de virtute trebuie să împodobească întreaga viață a nevoitorului.¹²²

Din perspectiva Spiritualității Ortodoxe este interesant faptul că Sf. Vasile plasează viața duhovnicească în realitatea progresului ascetic permanent. Iubirea lui Dumnezeu este forța care-l face pe credincios să renunțe la orice posibilă periodizare a vieții ascetice. În acest sens observăm că pentru Sf. Vasile nici chiar boala nu poate fi un obstacol în slujirea lui Dumnezeu: „Așadar, cine nu și-a pus ca scop pentru toată viața lui voia lui Dumnezeu, așa încât, atunci când este sănătos, să-și arate prin zelul lui pentru lucrurile Domnului, munca iubirii, iar când este bolnav să-și arate toată răbdarea și îngăduința, acela este în pericol”.¹²³

9. Concluzii:

Fiind numit încă din timpul vieții drept „lege a virtuții”, atât de prietenul său Sf. Grigorie Teologul, cât și de contemporanii săi,¹²⁴ Sf. Vasile a reușit în mod admirabil să ofere prin viața și prin opera sa teologică un exemplu clar de trăire creștină. Biografia sa ni-l prezintă pe Sf. Vasile ca pe aceea persoană permanent preocupată de cunoașterea și aplicarea normelor credinței creștine autentice. Acest fapt îl face pe Sf. Vasile să rămână ancorat în învățătura Sfintei Scripturi și să încerce pe cât îi este cu putință să o explice și să o exprime prin teologia și viața sa. Principiile ascetice enunțate de el reprezintă expresia clară a conținutului scripturistic, iar această realitate scoate și mai mult în evidență valoarea deosebită a spiritualității descrise de Sf. Vasile și importanța ei pentru credincioșii tuturor timpurilor.

Analizând sistemul ascetic al Sf. Vasile, observăm că acesta este deschis, fără deosebire, tuturor credincioșilor Bisericii. Scopul ascezei este mântuirea, și din această cauză lupta duhovnicească trebuie începută imediat și menținută permanent în viața credinciosului. În acest sens Sf. Vasile vorbește despre starea de asceză și despre implicarea totală a omului, în integritatea elementelor sale psiho-somatice, în procesul nevoițelor duhovnicești.

Spiritualitatea Sf. Vasile are un caracter hristocentric cu bogate implicații trinitare, pnevmatologice și eclesiologice. Ca model desăvârșit de virtute, Hristos reprezintă pentru ascet norma și puterea vieții creștine. Acest fapt îl face pe Sf. Vasile să aibă mereu în vedere raportarea credinciosului la Hristos și orientarea comportamentului său în funcție de cuvântul și modul de viață al lui Hristos în toate situațiile pe care existența le cunoaște. Pentru că Hristos este prezent și activ permanent în lume, credinciosul trebuie ca prin tot ceea ce gândește, vorbește și realizează să se păstreze în prezența și lucrarea lui Hristos. Sub acest aspect, Sf. Vasile prezintă asceza ca pe forma cea mai expresivă de manifestare a iubirii față de Dumnezeu. Iar acest fapt face ca întregul sistem ascetic al Sf. Vasile să depășească limitele oricărui tip de

¹¹⁸ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 21, 3, PSB 18, pp. 508-509.

¹¹⁹ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 5, PSB 18, p. 489.

¹²⁰ IDEM, *Constituțiile Ascetice*, 6, 2, PSB 18, p. 490.

¹²¹ IDEM, *Omilie la Psalmul XXIX*, 5, PSB 17, p. 241.

¹²² IDEM, *Omilia I la Psalmul XIV*, 3, PSB 17, p. 209.

¹²³ IDEM, *Regulile Mari*, 34, 3, PSB 18, p. 272.

¹²⁴ D. FECIORU, *Introducere*, PSB 17, pp. 9, 29.

rigorism exacerbat și să se plaseze în realitatea bucuriei duhovnicești pe care o conferă comuniunea cu Dumnezeu.

THE ASCETICAL DIMENSION OF SPIRITUAL LIFE IN THE THOUGHT OF ST. BASIL THE GREAT

FR. ASSISTANT PROFESSOR NICOLAE RĂZVAN STAN, PH.D.
FACULTY OF THEOLOGY – UNIVERSITY OF CRAIOVA, ROMANIA

Abstract:

In this paper is analyzed and presented the ascetical view of St. Basil the Great. Thus, after is emphasized that for St. Basil the asceticism was merged with his own life, the author takes in debate a number of Orthodox Spirituality's elements which are in connection with the ascetical life. Being perceived by St. Basil as a form of the manifestation of believer's love for God, the asceticism is achieved through a permanent synergism between believer and Christ. The aim of asceticism is salvation, and therefore the spiritual struggle should commence immediately and be permanently maintained through all aspects of the believer's life. In this regard, St. Basil speaks about the state of asceticism and about total involvement of the human being, in the integrity of his psycho-somatic elements, in the spiritual struggle.

Key issues: *asceticism, spiritual struggle, synergism, virtue, communion, theosis*

1. Introduction

Asceticism represents an essential characteristic of Orthodox spirituality, and describes the whole struggle and spiritual endeavor for the radical change and the total transfiguration of the believer to follow Christ on the path of virtues. It is presented as unique way of life which aims to establish the entire existence of the believer before Christ.¹²⁵

For St. Basil, the asceticism was merged with his own life. Before speaking and writing about the ascetic principles of spiritual life, he lived and experienced them with his whole being. St. Basil's biography shows that in his early childhood he was advised and cared for by his parents, Basil and Emmelia, and he especially received the spiritual guidance of his grandmother, Macrina, who guided him on the path of the study of spiritual endeavors and of virtue.¹²⁶ The same concerns were a priority for St. Basil in his teenage years. Note that while studying at Athens, together with his friend St. Gregory the Theologian, St. Basil was devoted to only two paths: the church and the school, avoiding friendships with more libertine individuals and seeking only those discussions and studies leading to the habit of virtue.¹²⁷

In the time when he was in Athens, St. Basil decides to visit Eustathius of Sebaste, which at the time was considered "the expression of the ascetic spirit"¹²⁸ and a true teacher of spiritual endeavor to learn from this the art to fall into virtues.

Likewise, the desire to know and deepen Christian teaching and also to enter into the mode of the life devoted to God made St. Basil undertake a series of trips to Alexandria, Palestine, Syria and Mesopotamia.¹²⁹ There he met a great number of hermits and austere persons. So impressed was he by his discussions with these individuals, St. Basil decided to devote himself entirely to the ascetic life: "The ascetics conquered him completely. The place formerly held in his soul by the rhetorician was now occupied by the austere person, the hermit, the spiritual fighter. The philosopher was finally shot down inside of him! And the austere person was arising, slowly but surely. How much both his legs allowed and his body endured, he walk through the wilderness, his guide being the hermits' fame".¹³⁰

---

¹²⁵ ALICE-MARY TALBOT, "Asceticism", in *The Oxford Dictionary of Byzantium*, volume 1, editors: Alexander P. Kazhdan, Alice-Mary Talbot, Anthony Cutler, Timothy E. Gregory, Nancy P. Ševčenko, Oxford University Press, New York/Oxford, 1991, pp. 203-204; ION BRIA, "Asceticism" ("Asceză"), in ION BRIA, *Dictionary of Orthodox Theology (Dicționar de Teologie Ortodoxă)*, A-Z, second edition revised and supplemented, IBMBOR Publishing House, Bucharest, 1994, pp. 37-39.

¹²⁶ STELIANOS PAPADOPOULOS, *The Life of Saint Basil the Great (Viața Sfântului Vasile cel Mare)*, translated by Deacon Cornel Coman, Bizantină Publishing House, Bucharest, 2003, p. 19.

¹²⁷ BARRY BALDWIN, ALEXANDER KAZHDAN, NANCY PATTERSON ŠEVČENKO, "Basil The Great", in *The Oxford Dictionary of Byzantium*, volume 1, pp. 269-270; IOAN G. COMAN, "The Personality of Saint Basil the Great: historical and spiritual profile" ("Personalitatea Sfântului Vasile cel Mare: profil istoric și spiritual"), in vol. *Basil the Great. Worship to 1600 years from his passing away (Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 1600 de ani de la săvârșirea sa)*, IBMBOR Publishing House, Bucharest, 1980, p. 27.

¹²⁸ STELIANOS PAPADOPOULOS, *The Life of Saint Basil the Great (Viața Sfântului Vasile cel Mare)*, p. 45.

¹²⁹ ST. BASIL THE GREAT, *Letter 223, To Eustathius, Bishop of Sebasteia, II*, in *Writings (Scrieri)*, part three, PSB 12 (PSB = Colecția "Părinți și Scriitori Bisericești" – Collection "Fathers and Church Writers"), translated by Fr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu and Fr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, IBMBOR Publishing House, Bucharest, 1988, pp. 457-458.

¹³⁰ STELIANOS PAPADOPOULOS, *The Life of Saint Basil the Great (Viața Sfântului Vasile cel Mare)*, p. 66.

The contact with the Eustathian monks¹³¹ made St. Basil rethink and develop, on the basis of Holy Scripture and the ascetical practice which existed, an ascetical system useful to both monks and believers. In this way, around the years 358-359, began to appear the first ascetical works of St. Basil in which is emphasized the ascetic dimension of the Holy Scriptures. As we shall see below, for St. Basil Scripture is the foundation of the entire ascetical life and rule of virtue. For this, he makes much use of Scripture¹³² to formulate its spiritual ideas. This fact helps him to realize a genuine ascetical system where the practical spirit of the spiritual life is presented as the clear expression of biblical teaching.

2. The defining of the ascetic and the essential conditions for the start of spiritual life

The reason why the ascetic enjoys special importance in St. Basil's understanding is provided by its purpose, which is by salvation: "The ascetical life has one aim – the soul's salvation".¹³³ Salvation can not be obtained without the ascetic struggle. Only one who follows Christ on the path to spiritual struggles will become able to receive the reward of redemption.¹³⁴

For St. Basil the spiritual life is like an athletic competition, and only the one who strives to reach ascetical effort will be crowned.¹³⁵ In this regard, St. Basil categorically rejects the concept of God predestining some people as good and others as bad. He qualifies such an understanding as heretical, blasphemous and contrary to the spiritual life.¹³⁶ He urges all believers to embrace life and spiritual struggles and to move forward with hope and courage to follow the path of Christ.¹³⁷ Making allowance for the fact that the asceticism is the only way to salvation, St. Basil urges all believers to not delay the beginning of the spiritual life. Even today, emphasizes St. Basil, is the best suited moment for the opening of ascetic life: "Let us not remain in our present state of negligence and passivity and, by ever postponing to the morrow and the future the beginning of the work, fritter away the time at hand by our continued sloth. Then, being taken unprepared, with our hands empty of good works, by Him who demands our souls from us, we shall not be admitted to the joy of the nuptial chamber and we shall then bewail and lament the time of our life wasted in evil doing, when penance is no longer possible".¹³⁸

As regards the message of the addressees of the ascetic work of St. Basil, they are not only monks, but also faithful and married priests.¹³⁹ Even the *Moral Rules*, written specifically for the monks, are of equal importance for the faithful of the Church with a view to deepen and apply to their lives the New Testament's teaching.¹⁴⁰

Praising virginity and honoring marriage,¹⁴¹ St. Basil urges both monks and those married to be careful of their salvation and to devote themselves to the life of holiness, which implies moderation and ascetical exercise for all:¹⁴² "Does it not seem to you, then, that the Gospel applies to married persons also? Surely, it has been made clear that obedience to the Gospel is required of all of us, both married and

---

¹³¹ They practiced a radical form of asceticism, showing hostility and contempt for believers and priests married, to martyrs and relics, and to the ordinances and stations established by the Church. This type of asceticism has been condemned by the Synod which took place around 340 to Gangra of Paphlagonia.

¹³² According to the researcher J. Gribomont only Moral Rules of St. Basil cite a 1542 number of verses from the New Testament and the last Moral Rule (The Rule number 80) used 73 verses from Bible to describe the image of the believer as a disciple of Christ (J. Gribomont, *Les Règles Morales de Saint Basile et le Nouveau Testament*, in "Studia Patristica", vol. II, Part. II, T.U. 64 Band, V. Reih, Band 9, edit. by Kurt Aland and F. L. Cross, Akademie-Verlag, Berlin, 1957, pp. 418-420, apud Ioan G. Coman, "The Personality of Saint Basil the Great: historical and spiritual profile" ("Personalitatea Sfântului Vasile cel Mare: profil istoric și spiritual"), pp. 44-45.

¹³³ ST. BASIL THE GREAT, *An Ascetical Word (III)*, 1, in "Ascetical Works", "The Fathers of the Church", a new translation, volume 9, translated by Sister M. Monica Wagner, The Catholic University of America Press, Washington, 1962, p. 217; Writings (Scrieri), part second, PSB 18 (PSB = Colecția "Părinți și Scriitori Bisericești" – Collection "Fathers and Church Writers"), translated by Prof. Iorgu D. Ivan, IBMBOR Publishing House, Bucharest, 1989, p. 205.

¹³⁴ IDEM, *Asceticon, An Ascetical Word (I)*, 1, PSB 18, p. 60.

¹³⁵ IDEM, *Asceticon, An Ascetical Word (I)*, 3, PSB 18, p. 64; IDEM, *The Long Rules*, Foreword, 2, PSB 18, p. 212; IBID., 4, p. 215.

¹³⁶ IDEM, *The Short Rules*, 84, PSB 18, p. 354.

¹³⁷ IDEM, *Asceticon*, Prior ascetic appearance, 3, PSB 18, p. 60.

¹³⁸ IDEM, *The Long Rules*, Foreword, 1, The Fathers of the Church 9, pp. 223-224; PSB 18, p. 211.

¹³⁹ IOAN G. COMAN, *Patrology (Patrologie)*, Holy Monastery Dervent Publishing House, 1999, p. 112.

¹⁴⁰ IORGU D. IVAN, "Introductory study" ("Studiu introductiv"), to *Writings (Scrieri)*, part tow, PSB 18, p. 28.

¹⁴¹ IORGU D. IVAN, "Introductory study" ("Studiu introductiv"), p. 29.

¹⁴² SF. VASILE CEL MARE, *Asceticon, An Ascetical Word (I)*, 1, PSB 18, p. 61.

celibate... Christ, when He preached the commands of His Father, was speaking to persons living in the world; He clearly testified this by His answer on one occasion when He was privately questioned by His disciples: «And what I say to you, I say to all» (Mark 13, 37). Do not relax your efforts, therefore, you who have chosen the companionship of a wife, as if you were at liberty to embrace worldliness... Be assured, then, that you will not escape doing battle with the Renegade nor will you gain the victory over him without much striving to observe the evangelical doctrines. How will you, stationed in the very thick of the battle, be able to win the contest against the Enemy?»¹⁴³

For St. Basil's, the ascetic life is one at the same time for monks and for the married, but each one of these must to fight against all temptations. If the monk must to give up to all of his and to restrain his body during all his life in an unconditional obedience by his spiritual father, the marriage person must be moderate and to work for his salvation fulfilling the God's commandments in the state of sacrifice, obedience and the wearing of care for other family members.¹⁴⁴ In this regard St. Basil urges all believers – children, young people, old, men and women – to show themselves followers of Christ through the fulfillment of virtue.¹⁴⁵

This virtue is the same for men and women, and also for all the ways and forms of spiritual endeavors. Because they have a common human nature, men and women enjoy the same blessings of God. Thus they are together called to undertake ascetical work so that also together enjoy the reward of God.¹⁴⁶ In this way, St. Basil urges spouses to jointly bear the yoke of marriage in the bundle of love and the sacrifice of one for the other in the serving of God.¹⁴⁷ They must refrain during certain periods of time from bodily union, with the purpose of dedicating themselves to the ascetical struggles and the strengthening of their prayer to God.¹⁴⁸

As a prerequisite for the beginning of the ascetic life, St. Basil designates the strong desire of the believer to renounce sin.¹⁴⁹ All sinful deeds affect the spiritual life,¹⁵⁰ and those who commit sin cannot truly serve God.¹⁵¹ Aware of the consequences which result from sin, the believer comes to hate sin and to start to fight against it.¹⁵²

In his first homily on the Psalms, St. Basil speaks about the existence of two alternatives in the Christian life, namely: the way of passions, and the way of spiritual work. These are the two paths, and man is free to go in whichever direction he wants: to God or to Satan. For St. Basil there is no middle way, but every act or thought places the believer in one of these two realities. St. Basil describes in detail these two possibilities of living and shows the benefits and disadvantages of each. Thus, if through the passions one is assured only an apparently fleeting pleasure, through asceticism and virtue is reached eternal happiness. The way of asceticism takes into account the whole dimension of human existence, which is not confined just to the earthly life, but is extended into eternity. In this regard, he asserts that by some temporary difficulties and ascetical endeavors is assured the eternal delight and joy,¹⁵³ and the investment in the spiritual things is the most profitable. If sin reduces the human person only to some fleeting moments, the ascetical life places him or her in the substantial perspective of eternal happiness: “That the portion of time lent to God is not lost; He gives it back with a great increase. Whatever

---

¹⁴³ IDEM, *Asceticon, An Ascetical Word (I)*, 2, The Fathers of the Church 9, pp. 17-18; PSB 18, p. 62.

¹⁴⁴ IDEM, *Ascetic Constitutions*, Introduction, 1, PSB 18, pp. 469-470; IDEM, *Letter 2, To Gregory*, 2, PSB 18, p. 532.

¹⁴⁵ IDEM, *Asceticon*, Prior ascetic appearance, 3, PSB 18, pp. 59-60.

¹⁴⁶ IDEM, *On Psalm I*, 3, PSB 17, p. 186.

¹⁴⁷ IDEM, *On the Hexaameron*, VII, 5, PSB 17, pp. 153-154.

¹⁴⁸ IDEM, *The First Homily on Fasting*, 9, PSB 17, p. 355.

¹⁴⁹ IDEM, *An Ascetical Word (III)*, 1, PSB 18, p. 205.

¹⁵⁰ IDEM, *An Ascetical Word (II)*, 2, PSB 18, p. 199.

¹⁵¹ IDEM, *The Moral Rules*, 2, PSB 18, p. 103.

¹⁵² IDEM, *The Short Rules*, 11, PSB 18, p. 321.

¹⁵³ “For, there are two ways opposed to each other, the one wide and broad, the other narrow and close (Cf. Matt. 7.13). And there are two guides, each attempting to turn the traveler to himself. Now, the smooth and downward sloping way has a deceptive guide, a wicked demon, who drags his followers through pleasure to destruction, but the rough and steep way has a good angel, who leads his followers through the toils of virtue to a blessed end... The life of the sinner shows all the pleasures of the present age; that of the just reveals in a slight measure the blessings of the future alone. And, insofar as the future promises beautiful rewards, to that extent does the way of those saved offer the present toilsome works; on the contrary, the pleasant and undisciplined life does not hold out the expectation of later delights, but those already present” (IDEM, *On Psalm I*, 5, in “Exegetic Homilies”, “The Fathers of the Church”, a new translation, volume 46, translated by Sister Agnes Clare Way, The Catholic University of America Press, Washington, 1963, pp. 160-161; PSB 17, p. 190).

circumstances there are, in fact, that cause you trouble, these the Lord will remove, giving to those, who prefer the spiritual, strength of body, alacrity of spirit, skill in transactions, and prosperity for their whole life. Even if at present our efforts do not succeed according to our hopes, still the teaching of the Spirit is a goodly treasure for the future life”.¹⁵⁴

Defining sin as the misuse of the gifts which God has given us,¹⁵⁵ and vice as the lack of virtue,¹⁵⁶ St. Basil says that the person solely responsible for the disastrous state produced by sin is the believer who commits sin. The devil can do nothing against man without his consent. He only proposes; man ultimately decides.¹⁵⁷ The devil has no control over anyone, but he is trying to alienate us from our God, the Benefactor. He who obeys the devil and commits sin is giving the devil the occasion for pride against God. In this sense, sin is the power with which we help the devil to fight against Christ.¹⁵⁸ In this regard, St. Basil says that one who wishes to renounce sin and acquire virtue must first return to God and then promise to fully devote himself to God.¹⁵⁹ Spiritual healing is obtained by eliminating sin from the human being,¹⁶⁰ and in relation to the fulfillment of God’s commandments and the skill of virtues: “Who committed the mistake must to multiply the contrary virtue of the sin committed”.¹⁶¹ In its turn, the sincere repentance may result from God the forgiveness for the committed sins.¹⁶²

Considering that the ascetic life implies the fulfillment of God’s will,¹⁶³ St. Basil says that it must be lived out in a good frame of mind and with the love of God.¹⁶⁴ From the all virtues which must embellish the life the austere person, St. Basil lists: goodness, wisdom, faith and humility. In this way, goodness is the basic characteristic of the austere person and the vital capacity of the fulfillment for the good. Whoever is enslaved by the passion of vanity cannot ever to commit any act of virtue. If wisdom is providing the plan for the acquisition of virtues and the way to forward on the path of spiritual struggles, faith makes stronger the spiritual powers, and hope predisposes the austere person in the state of happiness and spiritual safety. In turn, as with the treasure of virtue, humility keeps the believer in the presence and protection of God.¹⁶⁵

3. Asceticism as a form of the manifestation of believer’s love for God

For St. Basil, love emerges as a fundamental feature of image of God from human person,¹⁶⁶ and love toward God represents the proper motion of this ontological element of the human being.¹⁶⁷

On how to manifest the love of God, St. Basil says that it takes the form of a permanent concern of the believer to fulfill the divine will as much as possible.¹⁶⁸ God is seen by St. Basil as the longing of the austere person’s love, the only object truly worthy of love: “But, that which is truly beautiful and desirable is the good. Now, the good is God, and, since all creatures desire good, therefore, all creatures desire God”.¹⁶⁹ By this reasoning, isolation from God is more painful and unbearable than even the torments of hell.¹⁷⁰

St. Basil says that God enters into the grace of familiarity only with those who love Him. Only they can say that they have God¹⁷¹ and enjoy the promise of eternal happiness.¹⁷²

---

¹⁵⁴ IDEM, *On the Hexaemeron*, III, 1, The Fathers of the Church 46, pp. 37-38; PSB 17, p. 97.

¹⁵⁵ IDEM, *The Long Rules*, 2, 1, PSB 18, p. 221.

¹⁵⁶ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 2, 3, PSB 18, p. 480.

¹⁵⁷ IDEM, *The Short Rules*, 75, PSB 18, pp. 349-350.

¹⁵⁸ IDEM, *The Long Rules*, 2, 4, PSB 18, p. 224.

¹⁵⁹ IDEM, *The Short Rules*, 53, PSB 18, pp. 338-339.

¹⁶⁰ IDEM, *The Long Rules*, 55, 3, PSB 18, p. 298.

¹⁶¹ IDEM, *The Short Rules*, 5, PSB 18, p. 319.

¹⁶² IDEM, *The Short Rules*, 15, PSB 18, pp. 322-323.

¹⁶³ IDEM, *The Long Rules*, 5, 3, PSB 18, p. 228.

¹⁶⁴ IDEM, *The Short Rules*, 157, PSB 18, p. 383.

¹⁶⁵ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 13-16, PSB 18, pp. 497-498.

¹⁶⁶ IDEM, *The Long Rules*, 2, 1-2, PSB 18, pp. 220-222.

¹⁶⁷ IDEM, *The Short Rules*, 212, PSB 18, p. 407.

¹⁶⁸ IDEM, *The Long Rules*, 211, PSB 18, p. 407.

¹⁶⁹ IDEM, *The Long Rules*, 2, 1, The Fathers of the Church 9, p. 235; PSB 18, p. 222.

¹⁷⁰ IDEM, *The Long Rules*, 2, 2, PSB 18, p. 222.

¹⁷¹ IDEM, *On Psalm XXIX*, 3, PSB 17, p. 238.

¹⁷² IDEM, *On Psalm I*, 3, PSB 17, p. 186.

Taking in account the many kinds of earthly gifts that God is giving to all who love Him,¹⁷³ St. Basil urges the austere persons to not ever give up on their love for God and not lose confidence in Him in any situation.¹⁷⁴

In asceticism, love for God is manifested in giving priority to the spiritual tendencies over the material in the believer's life.¹⁷⁵ For the sake of Christ's love, the austere person prefers to give up to all delight and convenience which is offered by earthly things.¹⁷⁶ Free from all worldly cares,¹⁷⁷ the austere person renounces selfish self preoccupations. All his attention is directed to God only, and he prefers to remain always in second place.¹⁷⁸ Viewed as a whole, these actions lead to human rejection of self and the decision to follow Christ unconditionally as a voluntary taking up of the cross and of labors for the sake of divine love.¹⁷⁹

Communion with Christ is seen by St. Basil as that which enriches and gives meaning to the existence of the human person. The one who has Christ in his life has all that is really necessary for authentic life.¹⁸⁰ In this regard, St. Basil says that the ascetic must be in constant liaison with Christ, to contemplate Him continuously and not ever separate his mind from Him, even when he is eating or doing any other activity.¹⁸¹ The word, deed, and virtue of the austere person bear witness to their love of God.¹⁸² He who commits injustice hates God and joins with evil against the goodness and love.¹⁸³

Stressing the importance of love for the whole spiritual life in all its aspects, St. Basil says that the person who does not possess this supreme virtue is devoid of all divine grace.¹⁸⁴

4. Christ – The pattern and source of power for the virtuous life

St. Basil presents the ascetical life as an imitation and a free following of Christ, according to His way of living.¹⁸⁵ Christ is the perfect model of virtue for each ascetical person.¹⁸⁶ He is our true life and the only one who can give us the real and meaningful existence: "Therefore, Christ is, in truth, life; and our way of life in Him is true life".¹⁸⁷

The life of Christ, in all its aspects, is a rule of virtue for all Christians. All of what He has done, thought or said is for St. Basil a source of power and the paradigm of spiritual life. United with Christ through the pure life, the austere person must interiorize and develop through his being all that Christ said, thought and did.¹⁸⁸

In that way, the ascetic person should continually consider the word of Christ which is found in Scripture. For the spiritual life, the Holy Scriptures are the foundation of all the believer's words and deeds.¹⁸⁹ It is for St. Basil the spiritual food full of vigor and the power of God through which the ascetic person manages to incorporate into his life the great deeds of lovers of God. Thus, any word or event described by Scripture is for each believer a spiritual perspective of living, and the righteous and the saints to which the Scriptures make reference are living examples of virtuous living: "And in general, just as artists, when they are using models, strive by looking at the original to transfer its distinctive features to their own canvas, so he who is striving to reach perfection in all the virtues in turn, by looking

---

¹⁷³ IDEM, *Asceticon*, Prior ascetic appearance, 3, PSB 18, p. 59.

¹⁷⁴ IDEM, *The Moral Rules*, 63, PSB 18, pp. 159-160.

¹⁷⁵ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 18, 3, PSB 18, p. 501; IDEM, *On Psalm I*, 3, PSB 17, p. 186; IDEM, *On Psalm XIV*, 1, PSB 17, pp. 206-207.

¹⁷⁶ IDEM, *Asceticon*, Prior ascetic appearance, 1, PSB 18, p. 57.

¹⁷⁷ IDEM, *Asceticon*, Prior ascetic appearance, 2, PSB 18, p. 58.

¹⁷⁸ IDEM, *The Short Rules*, 272, PSB 18, p. 437.

¹⁷⁹ IDEM, *The Long Rules*, 6, 1, PSB 18, p. 230; IDEM, *The Long Rules*, 8, 1-3, PSB 18, pp. 235-238.

¹⁸⁰ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 34, 1, PSB 18, p. 524.

¹⁸¹ IDEM, *Letter 2, To Gregory*, 6, PSB 18, p. 536.

¹⁸² IDEM, *On Psalm XXVIII*, 2, PSB 17, p. 224.

¹⁸³ IDEM, *On Psalm XXVIII*, 2, PSB 17, p. 225.

¹⁸⁴ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 34, 1, PSB 18, p. 525.

¹⁸⁵ IDEM, *The Long Rules*, 43, 1, PSB 18, p. 287.

¹⁸⁶ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 4, 4, PSB 18, p. 485.

¹⁸⁷ IDEM, *On Psalm XXXVI*, 9, The Fathers of the Church 46, p. 264; PSB 17, p. 274.

¹⁸⁸ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 1, 1, PSB 18, p. 471.

¹⁸⁹ IDEM, *The Moral Rules*, 26, PSB 18, pp. 126-127.

steadfastly at the lives of the saints, as if at living models, must endeavor to make their good qualities his own through imitation”¹⁹⁰.

At the same time, Christ is seen by St. Basil as the defender and the co-combatant with the believer in the ascetical struggle. Without the Christ’s protection, power and help cannot accomplish any spiritual deed: “What man is capable of fighting against the evil one, unless, fleeing to the protection of the power of our Commander in chief, by our faith in Him we smite our enemy and shoot him with arrows?”¹⁹¹

Directing his spiritual life according to which Christ has learned and lived, and also in accordance with the confession of Holy Scripture, the ascetic person manages to keep himself in the reality of faith revealed by God. Defined as “a whole-hearted assent to aural doctrine with full conviction of the truth of what is publicly taught by the grace of God”,¹⁹² the faith is one that offers a guarantee of salvation.¹⁹³

According to St. Basil, the authenticity of the faith ensures the authenticity of the spiritual life, and those who do not have true faith in God cannot accomplish anything that requires asceticism.¹⁹⁴ That is why he says that the believer needs to remain steadfast in faith¹⁹⁵ and never follow the word that is contrary to Scripture and to remain steadfast to all that Christ confessed, experienced and taught.¹⁹⁶ Only one who constantly relies on God’s help and is aware of His presence and work in his life can endure, with joy and hope, all his life, the efforts and troubles of the ascetic struggle.¹⁹⁷

5. The role of God’s commandments for the ascetical life

God’s commandments are seen by St. Basil as the levers that ensure the spiritual stability of the austere person, as those divine norms which map the genuine road leading to Christ. In this sense, the deviation from the contents of the commandments lead to moral anarchy, spiritual indifference and inauthentic existence.¹⁹⁸

The non-observance of the commandments places the believer in a state of dishonesty toward God. In this regard, St. Basil says that a hostile attitude to the commandments is equivalent to disobedience against God,¹⁹⁹ and the proof of God’s love is precisely the respect and fulfillment of the commandments.²⁰⁰ The sincerity with which the believer loves God is tested by following the commandments,²⁰¹ by the renouncing self will, and the fulfillment of God’s will expressed by the commandments.²⁰² The advance towards the spiritual life can be achieved only with the help which is given by the commandments of God, respecting and fulfilling all that they express.²⁰³

Regarding the role and importance of each commandment for the spiritual life of the believer, St. Basil says that all commandments have the same value. Every commandment is as important as any other,²⁰⁴ and he who violates and neglect any of them, no matter how small and insignificant it may seem, neglects the whole law and violates divine will.²⁰⁵ “for all the commandments form an interconnected whole, according to the valid sense of the Scripture, so that in breaking one commandment we necessarily violate the others also”²⁰⁶.

As an ascetical result, the fulfillment of the commandments leads to extinction of the passions’ lust.²⁰⁷ The commandments keep the believer on the path of Christ’s and make him focus his attention on

¹⁹⁰ IDEM, *Letter 2, To Gregory*, 3, in “Letters”, volume 1 (1-185), “The Fathers of the Church”, a new translation, volume 13, translated by Sister Agnes Clare Way, The Catholic University of America Press, Washington, 1965, pp. 8-9; PSB 18, p. 534.

¹⁹¹ IDEM, *On Psalm XXXII*, 3, The Fathers of the Church 46, p. 231; PSB 17, p. 249.

¹⁹² IDEM, *Asceticon*, Concerning Faith, 1, The Fathers of the Church 9, p. 59; PSB 18, p. 88

¹⁹³ IDEM, *Asceticon*, Concerning Faith, 1, PSB 18, p. 87.

¹⁹⁴ IDEM, *The Short Rules*, 20, PSB 18, pp. 325-326.

¹⁹⁵ IDEM, *The Moral Rules*, 39, PSB 18, p. 135.

¹⁹⁶ IDEM, *The Moral Rules*, 12, PSB 18, pp. 114-115.

¹⁹⁷ IDEM, *On Psalm XLV*, 3, PSB 17, p. 302; IDEM, *On Psalm CXIV*, 1, PSB 17, p. 304.

¹⁹⁸ IDEM, *Asceticon*, On the judgment of God, 2, PSB 18, pp. 75-76.

¹⁹⁹ IDEM, *Asceticon*, On the judgment of God, 7, PSB 18, p. 83.

²⁰⁰ IDEM, *The Moral Rules*, 3-4, PSB 18, pp. 105-106; IBID. 22, pp. 124-125.

²⁰¹ IDEM, *The Moral Rules*, 18, PSB 18, pp. 118-120; IDEM, *The Long Rules*, Foreword, 3, pp. 214-215.

²⁰² IDEM, *The Moral Rules*, 12, PSB 18, p. 115.

²⁰³ IDEM, *The Short Rules*, 241, PSB 18, p. 420.

²⁰⁴ IDEM, *Asceticon*, On the judgment of God, 8, PSB 18, p. 85.

²⁰⁵ IDEM, *Ascetic Constitutions*, On information about exercise asceticism, PSB 18, p. 527.

²⁰⁶ IDEM, *The Long Rules*, Foreword, 2, The Fathers of the Church 9, p. 225; PSB 18, p. 212.

²⁰⁷ IDEM, *The Short Rules*, 30, PSB 18, p. 329.

higher goals of spiritual life. That is why, warns St. Basil, the one who gives up to asceticism and commits sin begins to know a relaxation and laziness toward the commandments and God's justice.²⁰⁸

By expressing God's will, the commandments transpose the ascetic person into the communion of life with God. The divine grace is what gives the believer the full power to fulfill the divine will.²⁰⁹ During the ascetic struggle the austere person is never left alone. In this way, all spiritual progress appears as the expression of true collaboration between the ascetic person and the sanctifying divine grace.²¹⁰

6. The contribution of the body and soul to the achievement of the asceticism

Analyzed from an ontological point of view, the human person is seen by St. Basil as a whole. He is composed of body and soul, and appears as a unique whole where the parts of his being are working in an organic connection to commit the same acts and deeds. If through the body the person is related and is keeping in connection with the material world, through the soul the person is a spiritual being and can receive the possibility of communication and communion with God.²¹¹ In this regard, the body and soul are in a deeper ontological connection where each element separately entered and leave the other for merging together to share the same heavenly and earthly realities.²¹² That is why St. Basil condemns as false those Platonic views in which the body appears as a creation worthy of contempt. St. Basil's answer is clear and categorical: as God's creation, the body cannot be bad. The body is naturally good, but can become sinful by its actions. But then the blame for these actions is not exclusively of the body, but also of the soul.²¹³

Based on the analysis of E. Amand de Mendieta,²¹⁴ some theologians have been tempted to believe that the anthropology of St. Basil is of a Platonic type, and his ascetical conception is presented, therefore, as a radical struggle against the flesh.²¹⁵ However, according to Stelianos Papadopoulos, for St. Basil the ascetic struggle has not as its goal the contempt for the body in any way, but only his release from the passions: "Basil does not see the body with contempt, like Plato, even he has some expressions that give this impression, for instance in the Epistle I. What is despised by Basil is the passion which strikes into the body. But passion is not the same as body".²¹⁶

Researching the ideas and ascetic principles of the work of St. Basil, it can be easily seen that for him asceticism appears as a struggle against the passions, but not against the body. In this regard, restraint, in all its aspects, has as its aim the remove of the human will on the path of virtue, but not the destruction of the body.²¹⁷ Even human feelings are not criticized, but the evil forms they sometimes manifest.²¹⁸ Therefore, one can say that St. Basil disregards the sinful things of the flesh, but not the body as a constituent part of the human person.²¹⁹

Taken in account the double constitution of the human person, St. Basil says that asceticism must simultaneously occur on both the earthy and the spiritual plane. The ascetic struggle presupposes the involvement of both body and soul, being unable to ever speak of a strict ascetic which is purely bodily or purely spiritual.²²⁰

The care and respect St. Basil expresses for the human body are manifested by the fact that he emphasizes the importance of reckoned righteousness in the ascetic struggle. The body must never be exhausted by ascetic excesses. Authentic asceticism involves, according to St. Basil, a middle way

²⁰⁸ IDEM, *The Short Rules*, 174, PSB 18, p. 391.

²⁰⁹ IDEM, *The Long Rules*, 2, 1, PSB 18, p. 220.

²¹⁰ IDEM, *The Short Rules*, 247, PSB 18, pp. 422-423.

²¹¹ IDEM, *Asceticon, An Ascetical Word (I)*, 9, PSB 18, p. 70.

²¹² CONSTANTIN CORNÎTESCU, *The Saint Basil the Great's Anthropology (Antropologia Sfântului Vasile cel Mare)*, in rev. „Glasul Bisericii”, nr. 1-2/1978, pp. 82-83.

²¹³ SF. VASILE CEL MARE, *Ascetic Constitutions*, 2, 3, PSB 18, p. 480.

²¹⁴ E. AMAND DE MENDIETA, *L'ascèse monastique de Saint Basile*, Paris, 1925, pp. 66-69.

²¹⁵ MARIUS TELEA, *The Anthropology of Holy Cappadocian Fathers (Antropologia Sfinților Părinți Capadocieni)*, second revised and added edition, Emia Publishing House, Deva, 2005, pp. 176-178.

²¹⁶ STELIANOS PAPADOPOULOS, *The Life of Saint Basil the Great (Viața Sfântului Vasile cel Mare)*, p. 90.

²¹⁷ ST. BASIL THE GREAT, *The Short Rules*, 128, PSB 18, p. 371.

²¹⁸ IDEM, *The Short Rules*, 17, PSB 18, p. 324.

²¹⁹ IDEM, *On the Hexaemeron*, VI, 10, PSB 17, p. 144.

²²⁰ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 4, 3, PSB 18, p. 484.

between comfort and excessive effort.²²¹ The body must constantly be kept in a state capable of fulfillment of virtue. Exaggerated asceticism leads to the weakening of the body and the affecting of the soul, which is contrary to Christian spiritual rules. In this regard, St. Basil proposes special attention be paid to the manner and extent in which the ascetic is committed to not compromising in any way the capacities of the soul or those of the body to act:²²² “The best rule and standard for a well-disciplined life is this: to be indifferent to the pleasure or pain of the flesh, but to avoid immoderation in either direction, so that the body may neither be disordered by obesity nor yet rendered sickly and so unable to execute commands. The same injury to the soul, indeed, results from both types of excess: when the flesh is not brought under subjection, natural vigor makes us rush headlong in the wake of our shameful impulses; on the other hand, when the body is relaxed, enfeebled and torpid, it is under constraint from pain. With the body in such a condition, the soul is not free to raise its glance upward, weighed down as it is in companionship with the body’s malady, but is, perforce, wholly occupied with the sensation of pain and intent upon itself”²²³.

According to St. Basil, in the ascetical fight the body and the soul are in a permanent partnership. As home of soul, the body is working together with the soul, putting itself entirely at its disposal.²²⁴ If the soul is that which gives good thoughts and offers the impulses of virtue, the body, in turn, is that which shapes and puts in practice these spiritual plans.²²⁵

For St. Basil, the soul appears as the head of the body, which points all human components in the direction of the movement to God.²²⁶ Being put at the service of the soul,²²⁷ the body presents itself as a resting place of God. Body and soul, through the ascetical deeds, are brought together as a sacrifice to God²²⁸ and they transpose all their components in the action of fulfilling the divine will.²²⁹

7. The integrated character of ascesis

The great merit of St. Basil in terms of the spiritual life is that he includes the whole being of the human person in the ascetic struggle. For him the ascetic does not have a unilateral character of bodily or spiritual nature, but one that involves the full participation in the ascetic life of the whole psycho-somatic structure of the person in the structural complexity of its elements. Thus, St. Basil speaks first and foremost about the asceticism of all human senses and about the necessity of the holding back of these from what is sinful.²³⁰ Sight, hearing, smell, touch and taste, all put in God’s service, must abstain from passionate pleasures and to devote themselves to spiritual preoccupations.²³¹ To reach the desired goal, the ascetic needs to extend the virtue of temperance from the level of the stomach to the whole human psycho-somatic structure, so that through all that he is, all that his being presupposes, the ascetic person puts himself in the service of God.²³²

As we saw earlier, for St. Basil the asceticism refers both to the body and the soul. In this sense he creates a clear portrait of the ascetic person through which each spiritual predisposition and bodily movement is analyzed and placed in the dynamic framework of the ascetical realization. Thus, damaging discourse is rejected²³³ as is speaking of asceticism and virtue without seeking to practice it;²³⁴

---

²²¹ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 4, 2, PSB 18, pp. 483-484.

²²² IDEM, *Ascetic Constitutions*, 4, 7, PSB 18, p. 488.

²²³ IDEM, *An Ascetical Word (II)*, 3, *The Fathers of the Church* 9, pp. 211-212; PSB 18, p. 201.

²²⁴ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 5, PSB 18, p. 489.

²²⁵ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 4, 6, PSB 18, p. 488.

²²⁶ IDEM, *On Psalm LXI*, 1, PSB 17, p. 332.

²²⁷ IDEM, *On the Hexaemeron*, VIII, 8, PSB 17, p. 168; IDEM, *On Psalm XXIX*, 6, PSB 17, p. 244; IDEM, *The First Homily on Fasting*, 9, PSB 17, p. 354.

²²⁸ “For, it is necessary, first, to correct the actions of our body, so that we perform them harmoniously with the divine Word and thus mount up to the contemplation of things intellectual. Perhaps, the mind, which seeks things above, is called a psalter because the structure of this instrument has its resonance from above. The works of the body, therefore, give praise to God as if from below; but the mysteries, which are proclaimed through the mind, have their origin from above, as if the mind was resonant through the Spirit” (IDEM, *On Psalm XXXII*, 2, *The Fathers of the Church* 46, p. 230, PSB 17, p. 248).

²²⁹ IDEM, *On Psalm XXXII*, 6, PSB 17, p. 254.

²³⁰ IDEM, *Asceticon, An Ascetical Word (I)*, 8, PSB 18, p. 69; IDEM, *Letter 2, To Gregory*, 2, PSB 18, p. 533.

²³¹ IDEM, *Homily 22, To Young Men*, 7, pp. 577-579.

²³² IDEM, *Ascetic Constitutions*, 19, PSB 18, p. 504.

²³³ IDEM, *Asceticon, An Ascetical Word (I)*, 8, PSB 18, pp. 68-69; IDEM, *The Short Rules*, 13, PSB 18, p. 243. “Our life is filled with faults due to the tongue. Obscenity, scurrility, foolish talk, unbecoming words, slanders, idle conversation, perjuries, false

temperance in laughter is advised²³⁵ as is the need for simplicity of Christian life.²³⁶ Regarding the food the ascetic person should eat, this must be simple,²³⁷ and his clothing should be modest and decent.²³⁸

Also, a special place in St. Basil's concept of asceticism is occupied by the presentation of the behavior which the austere person needs to manifest while he is eating,²³⁹ in his meetings with siblings and in society, how he should walk, sleep, and gesticulate.²⁴⁰

It is clear that St. Basil leaves not outside from the scope of operation of asceticism any ontologically and any form of manifestation of human nature, but the whole person, in terms of its ontological and moral, is analyzed and is given concrete perspective of divinization.

8. The perpetuating of the ascetical state in the spiritual life

For St. Basil, asceticism is presented as a permanent state of spiritual life and as an essential feature of the portrait of a Christian. Being united with Christ through a pure life and spiritual struggles, the believer must continually show concern for advancement in this communion of love. St. Basil says that asceticism helps the ascetic person keep himself away from the temptations of the world and instead focus attention on Christ. In these circumstances, the achieving of the ascetical state is seen by St. Basil as a fundamental condition of spiritual life that ensures constant communion with Christ.²⁴¹ That is why he calls the Christian to appropriate and internalize, in his own being, the ascetical condition, and never give up on it, regardless of time, space or social context. In this regard St. Basil brings a number of examples of righteous and saintly individuals from the Holy Scripture who always lived the spiritual struggle and never renounced virtue and ascetical deeds, even in the most difficult moments of their lives.²⁴²

The placing of the human being in the cosmic dimension of existence helps the St. Basil to view all creation as a place of spiritual struggles. In this way he does not reduce the ascetical work of the believer only to his private area, but extends it throughout the social context in which the austere person is living his life.²⁴³ God is always present in the life of one who loves Him, and therefore, as a form of the manifestation of loving God, asceticism must never cease. The historical context, and also the social conditions cannot change the ascetic attitude of the austere person. Any renunciation of asceticism, regardless of length of period covered, is for St. Basil a desertion from the spiritual struggle and a capitulation before our enemy – the devil.²⁴⁴ Precisely for this reason we can say that for St. Basil the ascetic dimension of the spiritual life is a fundamental requirement of the perpetuating of the ascetical state. The believer is in an active state of permanent struggle, by trying to do away entirely with wickedness and passion from his being and decorate it with the fruits of the virtue.²⁴⁵ In this regard, asceticism is a permanent state in the degree of purification, and also a stage in the acquisition of virtue. Thus, St. Basil says that the acts of virtue must decorate the entire life of the ascetic person.²⁴⁶

From the perspective of Orthodox Spirituality, it is interesting that St. Basil places the spiritual life in the reality of the continuously ascetical progress. God's love is the force that makes the believer renounces any possible division into periods of the ascetic life. In this way, we note that for St. Basil even disease cannot be an obstacle to serve God: "That man, indeed, is in danger who does not throughout his

---

testimony, all these evils, and even more than these, are the work of the tongue... check your tongue from evil, and do not fabricate empty treasures with a deceitful tongue. Stop also your lips from speaking guile; instead, let the whole organ, which was given to you for the service of speech, have nothing to do with wicked deeds" (IDEM, *On Psalm XXXVI*, 9, The Fathers of the Church 46, p. 265, PSB 17, p. 275).

²³⁴ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 11, PSB 18, p. 496.

²³⁵ IDEM, *The Long Rules*, 17, 1, PSB 18, p. 249.

²³⁶ IDEM, *The Long Rules*, 20, 2, PSB 18, p. 255.

²³⁷ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 6, 4, PSB 18, p. 491.

²³⁸ IDEM, *The Long Rules*, 22, 1-3, PSB 18, pp. 258-260. "Do not ask for clothing and footwear choice but to prefer the cheapest for it to show and in this humility and not selfish and we want elegant and loving to increase. Because, who wants to be first is a stranger to love and humility" (IDEM, *Ascetic Constitutions*, 30, PSB 18, p. 521).

²³⁹ IDEM, *The Long Rules*, 21, PSB 18, p. 257.

²⁴⁰ IDEM, *Letter 2, To Gregory*, 5-6, PSB 18, pp. 535-536.

²⁴¹ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 20, 3-4, PSB 18, pp. 506-507.

²⁴² IDEM, *Ascetic Constitutions*, 21, 3, PSB 18, pp. 508-509.

²⁴³ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 5, PSB 18, p. 489.

²⁴⁴ IDEM, *Ascetic Constitutions*, 6, 2, PSB 18, p. 490.

²⁴⁵ IDEM, *On Psalm XXIX*, 5, PSB 17, p. 241.

²⁴⁶ IDEM, *On Psalm XIV*, 3, PSB 17, p. 209.

whole life place before himself the will of God as his goal, so that in health he shows forth the labor of love by his zeal for the works of the Lord, and in sickness displays endurance and cheerful patience”.²⁴⁷

9. Conclusions

Called “the law of the virtue” by his friend St. Gregory the Theologian and his contemporaries,²⁴⁸ St. Basil has succeeded admirably in offering through his life and work a clear example of living out Christianity. His biography presents shows us St. Basil as a person always concerned with knowledge and the application of the authentic Christian faith. This keeps St. Basil anchored in the teachings of Holy Scripture, while at the same time attempt to explain and express it through his theology and life. The ascetic principles enunciated by him represent the clear expression of the biblical contents, and this stresses and further highlights the special value of the spirituality described by St. Basil and its importance for believers of every time.

Analyzing the ascetical system of St. Basil, we can see that it is open and without distinction for all believers of the Church. The aim of asceticism is salvation, and therefore the spiritual struggle should commence immediately and be permanently maintained through all aspects of the believer’s life. In this regard St. Basil speaks about the state of asceticism and about total involvement of the human being, in the integrity of his psycho-somatic elements, in the spiritual struggle.

St. Basil’s spirituality has a Christological character with rich Trinitarian, pneumatological and ecclesiological implications. As a perfect model of virtue, Christ represents for the ascetic person the rule and power of Christian life. This causes St. Basil to always put the faithful in rapport and relation with Christ, and urges him to direct his behavior, in all situations of his life, according to the word and lifestyle of Christ. Because Christ is present and always active in the world, the believer must keep himself, through all he is thinking, speaking and doing, in the presence and work of Christ. In this regard, St. Basil presents the asceticism as the most expressive manifestation of loving to God. And this allows the whole ascetic system of St. Basil to overcome any kind of exacerbated rigorism, and to place itself in the reality of the spiritual happiness which is achieved by communion with God.

---

²⁴⁷ IDEM, *The Long Rules*, 34, 3, *The Fathers of the Church* 9, p. 300; PSB 18, p. 272.

²⁴⁸ D. FECIORU, *Introduction (Introducere)*, PSB 17, pp. 9, 29.